

DIDZA' ZI'AL BSÖLË'Ë PABLO YÖDZ CORINTO

Pablo rugapë' Dios bunách queë' Cristo nacu'ë Corinto

¹ Ca rë'ncznë' Dios bulidzë' neda', Pablo, quië gaca' gbaz queë' Jesucristo. Runë' neda' tsazxön böchi'ru' Sóstenes. ² Rugapa' Dios lbi'ili', böchi' lza'adau', rudubli' queë' Dios lu yödz Corinto, len nacli' quizi queë' Dios le nacli' tuz len Jesucristo. Dioscz bulidzë' lbi'ili' quië gáquili' quizi queë' tsazxön len yúgu'të nup nacuá' yúgu'të latj len tu'lidzë' Dios, tu'gunë' dxin lë' Xanru' Jesucristo, Xanquë' lenca' Xanru'. ³ Ráta'yua' lahuë' Xuzru' Dios len lahuë' Xanru' Jesucristo uzá' ladxë'ë queëli' len gunë' ga soa dxi icj ládxi'dau'li'.

Yugu' le ruzi'ru' xbey le náquiru' queë' Cristo

⁴ Réptecza'-në' Dios: "Xclenu" ca nac queëli', le zoa le buzá' ladxë'ë queëli' Dios le nacli' tuz len Jesucristo. ⁵ Le nacli' tuz len Cristo, Dios chnagu'tsqué' xnözi queëli' yúgu'të le naqui queë'. Ráclenë' lbi'ili' ca nac yúgu'të didza' rui'li' len runë' ga réjni'li' yúgu'të. ⁶ Cni nac, le gzxi' lu na'li' gdu ládzi'li' le runtu' lna' lau ca nac queë' Cristo. ⁷ Qui lë ni na', cutu bi ryadzj queëli' qui le runnë' queëru' Dios Bö' La'y, tsal ni rbözli' dza na' gla' lahuë' Xanru' Jesucristo. ⁸ Léczë' utipë' ládzi'li' quië gac gua' glenli' yúgu'të ga gdxintë dza udx, cui gac nu bi gnë queëli' dza ni' huödë' Xanru'

Jesucristo. ⁹ Dios runë' ca rnë', len Lëczë' bulidzë'
lbi'ili' quië gacli' tuz len Zxi'në', Xanru' Jesucristo.

Narujgac chopl bunách queë' Cristo nacu'ë Corinto

¹⁰ Ni'a queë' Xanru' Jesucristo ráta'yua' lauli', böchi' Iza'adau', gul-gún tuz xtídzal'li' yúgu'téli'. Cutu gruqli' chopl, san gul-gác tuz ca rza' ládxil'li', len ca runi lbi'ili'. ¹¹ Cni rëpa' lbi'ili', böchi' Iza'adau', le gulaguíxjöi'në' neda' ca runli' bönni' nacu'ë lidxnu Cloé, ta'né' rdil-l dídzal'li'. ¹² Lë ni rnia': "Nadzá'l didza' rui'li' tu tuli!". La'li' rnali' da'li' Pablo. Yela'li' rnali' da'li' Apolos. Yela'li' rnali' da'li' Cefas, ati' yela'li' rnali' da'li' Cristo. ¹³ ¿Naru' brujsë' chopl Cristo? ¿Naru' gda'tsa' neda', Pablo, lë'i yag cruz uláz queëli'? ¿Naru' bdíltsal' nis quië gacli' tuz len neda'? ¹⁴ Rëpa'-në' Dios: "Xclenu'", le cutu buquila' nis nitúr lbi'ili', san chopzë' Crispo len Gayo. ¹⁵ Qui lë ni na' cutu gac gnali' bdil-li' nis quië gacli' tuz len neda'. ¹⁶ Lëzca' buquila' nis Estéfanas, len nup nacuá' lidxë'. Cutu rajneyda' chqui' buquila' nis nu yubl. ¹⁷ Bsölë'ë neda' Cristo, clëg quië uquila' bunách nis, san quië guna' lban qui didza' dxi'a. Ru'a didza', san clëg lu yöl-la' rac szxöni queëcza', cui ucatcha'a yöl-la' huac qui le benë' Cristo lë'i yag cruz.

Cristo napczë' yöl-la' huac len yöl-la' rejni'i queë' Dios

¹⁸ Nup nacgac chul nit taqui ca'z nac lban runru' queë' Jesús, ca na' gutië' lë'i yag cruz, san rë'u na' nularu', ráquibe'iru' dzag lei yöl-la' huac queë' Dios uslá rë'u. ¹⁹ Cni nac, le nayúj lu guich la'y, rna: Guna' ga huöac daduz yöl-la' rac szxöni

Quegac nup tac szxöni.
 Tsla'l uca'na' yöl-la' rejni'i
 Quegac nup ta'yejni'i szxöni.

20 ¿Bizxa caz uzi'tsë' xbey bönni' réjni'në' szxöni?
 ¿Bizxa caz uzi'tsë' xbey bönni' nazëdtsquë'? ¿Bizxa
 caz uzi'tsë' xbey bönni' nabé'itsquinë' ru'ë didza'?
 Dios chbenë' ga böac ca'z yöl-la' rejni'i quegac
 bunách yödzlyú ni. **21** Dios, lu yöl-la' rejni'i queë',
 cutu bë'ë latj lunbë' Lë' bunách yödzlyú ni ni'a
 qui yöl-la' rac szxöni quequë'. Dios bdzag ladxe'ë
 buslé' nup ta'yejlë' Lë' ni'a qui lban na' runru',
 zal-la' taqui bunách ca'z nac.

22 Të'nnë' bönni' judío la'lé'inë' yöl-la' huac nac-
 gac bë', ati' bönni' gza'a ta'guiljë' yöl-la' rejni'i.
23 Rë'u ni runru' lban queë' Cristo, ca na' gutië'
 lë'i yag cruz. Le nactë, lban runru' ca gutië'
 Cristo, run ga ta'chixi ta'nigui bunách judío, ati'
 yezica' bunách taqui ca'z nac. **24** Nup na' bu-
 lidzë' lequë' Dios, zal-la' nacquë' bönni' judío o
 bönni' gza'a, táquibe'inë' napczë' Cristo yöl-la' huac
 queë' Dios len yöl-la' rejni'i queë' Dios. **25** Taqui
 bunách yödzlyú ni le benë' Dios nac bë' cunözi
 naquë', san lë na' benë' napr yöl-la' rejni'i ca yöl-la'
 rejni'i quegac bunách. Taqui le benë' Dios nac
 bë' nacuíd'i'në', san lë na' benë' napr yöl-la' huac
 ca yöl-la' huac quegac bunách. **26** Na'a, böchi'
 lza'adau', gul-tsajnéy ca gucli' cati' bulidzë' lbi'ili'
 Dios. Cutu bítsa'quë' ladjli' zian bönni' ta'yéjni'në'
 lu yöl-la' bunáhz quequë', len cutu bítsa'quë' lad-
 jli' zian bönni' uná bë', len clëg zian bönni' nacquë'
 blau. **27** Yugu' bönni' na' gröë' Dios, taqui bunách
 yödzlyú ni cunözi nacquë'. Cni benë' Dios quië'

gunë' ga lutuí'i nup ta'yejni'i. Lëzca' cni gröë' Dios nup nacuídi'gac yödzlyú ni quië gunë' ga lutuí'i nup nalgac. ²⁸ Lëzca' cni, nup na' gröë' Dios, taqui bunách yödzlyú ni nacquë' ca'z len cutu bi nacquë', len nacuídi'quë'. Cni benë' Dios quië gunë' ga lugá'n ca'z lë na' tun zxön bunách yödzlyú ni. ²⁹ Qui lë ni na', nutu nu gac gun ba zxön cuini lahuë' Dios. ³⁰ Dioscz benë' ga nacru' tuz len Jesucristo, len benë' ga napru' yöl-la' rejni'i queë' Cristo. Le naquë' tuz len rë'u Cristo, nuhuöacru' tsahui', len náquiru' quizi queë' Dios, len nularu'. ³¹ Nac ca na' nayúj lu guich la'y, rna: "Chqui' zoa nu bi rë'ni gun zxön, ral-la' gun zxön Xanru'."

2

Lban runru' queë' Cristo, ca gdë'ë lë'i yag cruz

¹ Cni guc, böchi' lza'adau', cati' bdxina' queëli'. Bena' lban lauli' qui xtidzë'ë Dios, clëg len yöl-la' rejni'i quia', len cutu bë'a didza' lu yöl-la' rac szxöni quia'. ² Cati' ni' gzóalena' lbi'ili', bë' ladxa'a cugu'a didza' qui le yubl, san tuz ca nac queë' Jesucristo bë'a didza', ca na' gdë'ë lë'i yag cruz. ³ Gzóalena' lbi'ili' lu yöl-la' rcuidi' quia', ati' lu yöl-la' radxi quia' gzxiztsca'. ⁴ Bé'lena' lbi'ili' didza' len bena' lban qui xtidzë'ë Dios, clëg ca tui' didza' bunách lu yöl-la' rac szxöni quegacz, san gzóalenë' neda' Dios Bö' La'y, ati' gzoalen neda' yöl-la' huac queë' Dios, le guc bë' nac gdutë li didza' bë'a. ⁵ Cni bena' quië gac tséjlë'li' Dios, clëg le byönili' yöl-la' rac szxöni quegac bunách, san le blé'ili' yöl-la' huac queëczë' Dios.

Dios Bö' La'y runë' ga núnbë'ru'-në' Dios

6 Rui'tu' didza' lu yöl-la' rac szxöni laugac nup chnacr gdu ca ta'yejlë' Dios. Yöl-la' rac szxöni ni cutu nac ca le napgac bunách yödzlyú ni, len cutu nac ca le napqué' bönni' ta'ná bë'ë dza ni zoaru' na'a, nup na' ta'nítcz. **7** Rui'tu' didza' qui yöl-la' rac szxöni nagachi', lë na' runödżjë' Dios, le bgachi' yöl-la' rac szxöni na' buzóë' Dios dza ni'të quië uzi'ru' xbey. **8** Cutu glunbë'ë yöl-la' rac szxöni na' bönni' ta'ná bë'ë dza ni zoaru' na'a. La'naru' glunbë'ë lei, cutu ludé'ë lë'i yag cruz Xanru' náctérë' blau. **9** Nac ca na' nayúj lu guich la'y, rna:

Chnupë'ë Dios le luzí' xbey nup nadxi'igac Lë',
Yugu' le nutu nu ble'i, len cutu byöni,

Len cutu gulazá' ládxı'gac bunách ca nac qui.

10 Na'a, Dios nuzéjni'në' rë'u yugu' lë ni lu në'ë Dios Bö' La'y, le ruyuczë' yúgu'të Dios Bö' La'y, lenca' le yu'u icj ládxı'dau'huë' Dioscz.

11 ¿Naru' gac gnöznë' bönni' le yu'u icj ládxı'dau'huë' yetúë' bönni'? Tuz bö' nacczë' bönni' na' nözi lë na'. Lëzca' cni, nutu nu nözi le yu'u icj ládxı'dau'huë' Dios. Tuzë' Dios Bö' La'y nöznë' lë ni. **12** Rë'u ni, cutu nazí' lu na'ru' bö' rdaz yödzlyú ni, san nazí' lu na'ru' Dios Bö' La'y, Nu na' ruchizië' rë'u Dios quië gac gúnbe'ru' yugu' le buzá' ladxë'ë queëru' Dios. **13** Yugu' lë na' buzá' ladxë'ë queëru' Dios rui'ru' didza' qui, clëg len didza' tu'sëdi rë'u bunách len yöl-la' rac szxöni quegac, san len yugu' didza' rusëdnë' rë'u Dios Bö' La'y. Cni nac, rzéjni'ru' bunách zóalenë' lequë' Dios Bö' La'y ca nac le rusëdnë' rë'u Dios Bö' La'y.

14 Cutu rzi' lu në'ë le rusëdnë' rë'u Dios Bö' La'y bönni' cuzóalenë' lë' Dios Bö' La'y, le ráquinë' ca'z

nac. Cutu gac tséjni'në' lë ni bönni' na', le gac gáquibe'inë' le zaca' lë ni tuzë' bönni' zóalenë' lë' Dios Bö' La'y. ¹⁵ Gac gáquibe'inë' le zaca' yúgu'të, bönni' zóalenë' lë' Dios Bö' La'y, san nutu nu gac gáquibe'i le záca'czë' bönni' na'. ¹⁶ Nayúj lu guich la'y, rna:

¿Nuzxa caz nözi le rza' ladxë'ë Xanru'?

¿Nuzxa caz gac uzejni'i Lë'?

San yu'u icj ládzi'dau'ru' rë'u le rza' ladxë'ë Cristo.

3

Nacru' huen dxin tsazzxön len Dios

¹ Qui lë ni na', böchi'lza'adau', cutu guc güí'lena' lbi'ili' didza' ca ruí'lena'-në' didza' bönni' zóalenë' lë' Dios Bö' La'y, san bë'lena' lbi'ili' didza' ca ruí'lena' nu nac bunáchz didza', cuzóalenë' nu na' Dios Bö' La'y. Nacli' ca bi'i huë'n, cunacli' tsutsu ca réjlë'li' Cristo. ² Busëdda' lbi'ili' le cunác baníg, lë na' guc ca nidxi' güí'li'. Cutu busëdda' lbi'ili' le nac baníg ca bëla' gáguli'. Cutu guc tséjni'li' le nac ca bëla' gáguli', len cutu racli' na'a. ³ Cni nac, le nacli' ca nu nac bunáchz ga rdxintë na'a dza. Tsal ni ruzxé'li' lza'li' len rdil-l dídz'a'li' len r-rujli' chopl, nacli' ca nu nac bunáchz, len runli' tuz ca tun bunách yödzlyú ni. ⁴ Cati' zoalen lbi'ili' nu rna da' Pablo nu na', len yetú nu rna da' Apolos, nacli' ca nu nac bunáchz.

⁵ ¿Nuzxa caz naca' neda', Pablo? ¿Nuzxa caz na' Apolos? Nactu' huen dxin queë' Dios, ati' ni'a qui le bentu' gyéjlë'li' Cristo. Tu tutu' runtu' dxin na' bennë' qui queëtu' Xanru'. ⁶ Dxin bentu' lu icj ládzi'dau'li' nac ca dxin run nu raz ruzóa. Neda' guza' xseydau', ati' Apolos glu'ënis, san Dios

benë' ga blen len gzxön xseydau' na' nadúz icj ládx'i'dau'li'. ⁷ Cni nac, lati'z zaqué' bönni' guz, len lati'z ca' bönni' rgu'ë nis, san záqui'tsquinë' Dios Nu run ga rlen len rxzön xseydau' na'. ⁸ Tuz ca nacqué' bönni' razë' len bönni' rgu'ë nis. Dios ubi'ë qui queéqué' tsca nac dxin tunë!. ⁹ Nactu' huen dxin tsazxön len Dios, ati' lbi'ili' nacli' ca la' yël queë' Dios ga runtu' dxin.

Lëzca' cni nacli' ca tu yu'u runë' Dios. ¹⁰ Ca nac le buzá' ladxe'lë quia' Dios, naca' ca huen zö'ö blau. Neda' glu'a xlibi zö'ö, ati' nu yubl rchis zö'ö na'. Tu turu' ral-la' uyuru' ca rchisru' zö'ö lahui xlibi zö'ö na'. ¹¹ Dios chglu'ë xlibi zö'ö le nac Lëczë' Jesucristo, ati' nutu nu gac cu'u yetú xlibi zö'ö. ¹² Dxin runru' queë' Cristo nac ca rchisru' zö'ö lahui xlibi zö'ö na'. Lahui xlibi zö'ö na' gac nu gun dxin rchis zö'ö le nac ca le náquini oro, o plata, o guiøj záqui'tsquigac, o gac nu gun dxin le nac ca rchis zö'ö le náquini yag, o guizz, o guixi' ca'z. ¹³ Gac bë' ca nac dxin nungac tu tu bunách. Cati' gdxin dza gchuguë' quegac bunách Dios, gla' lahui dxin nunru', le töd lu gui' dxin na', ati' gui' na' si' bë' dxin nungac tu tu bunách. ¹⁴ Chqui' urúj dxi'a lu gui' na' dxin nunë' bönni' le nac ca tu zö'ö bchisë', Dios ubi'ë queë' ca rajlöz dxin nunë'. ¹⁵ Chqui' tsegui dxin nunë' bönni' le nac ca tu zö'ö bchisë', unitië' le rë'nnë' ubi'ë queë' Dios, san ulaczë' lë', gac queë' ca rac qui nu rulá tu lu gui'.

¹⁶ ¿Naru' cu nözili' nacczli' gdau' queë' Dios, ati' zoë' icj ládx'i'dau'li' Dios Bö' La'y? ¹⁷ Chqui' nu usnít gdau' queë' Dios, Dios usnitië' nu na', le nac

la'y gdau' queë' Dios, ati' lbi'iczli' nacli' gdau' na'.

¹⁸ Cutu si' ye'i cuinli'. Chqui' raqui nu nutsa' ladjli' rac szxöni ca tac szxöni bunách yödzlyú ni, ral-la' huöac nu na' ca bönni' cunözi, quië gata' qui yöl-la' rac szxöni le nac gdu. ¹⁹ Bönni' napzë' yöl-la' rac szxöni qui yödzlyú ni naquë' cunözi lahuë' Dios. Nayúj lu guich la'y, rna: "Dios runë' ga la'chixi la'nigui nup tac szxöni, rugunë' dxin yöl-la' rac szxöni quegac." ²⁰ Lëzca' cni rna: "Xanru' nöznë' daduz nac le ta'bequi icjgac bunách tac szxöni." ²¹ Qui lë ni na', cutu ral-la' gunli' zxön le gac gunë' bönni'. Naqui queëli' yúgu'të. ²² Náquigac queëli' Pablo, len Apolos, len Cefas, len yödzlyú ni, len yöl-la' na'bán, len yöl-la' gut, len dza ni zoaru' na'a, len dza zi'a za'. Yúgu'të naqui queëli', ²³ ati' lbi'ili' náquili' queë' Cristo, ati' Cristo náquinë' queë' Dios.

4

Dxin tunë' bönni' gbaz nasölë'ë Cristo

¹ Qui lë ni na', ral-la' gáquili' nactu' netu' huen dxin queë' Cristo, len dë lu na'tu' le nagachi' queë' Dios. ² Yugu' bönni', Dios nudödë' lu na'quë' lugunë' dxin le naqui queë', run bayúdx lunë' gdu dxia' le tunë'. ³ Cutu bi rui' ladxa'a chqui' cuequi xbeyli' neda', o chqui' la'bequi xbey neda' bunách yödzlyú ni. Cutu ca' rbequi xbey cuina'. ⁴ Cutu ruxös neda' ládzi'dau'hua'. Lë ni cutu nac bë' cun-abaga'a zxguia'. Xanru' naquë' Nu rbequi xbey neda'. ⁵ Qui lë ni na', nutu nu ral-la' cuequi xbeyli' zi'al ca gdxin dza qui. Gul-cöz dza ni' huödë' Xanru', ati' Lë' ubijë' ga lna' le nagachi' ga chul, len ulu'ë lahui le yu'u icj ládzi'dau'gac bunách. Ni'r

Dios ubi'ë qui queëgac bunách le gun ba la'n lequë'
ca ral-la' gunë'.

⁶ Na'a, böchi' lza'adau', ca nac lë ni, bë'a didza'
qui le runtu' netu', Apolos len neda'. Huac usëdli'
ca runtu' netu' quië gunli' le nayújz lu guich la'y,
cutu gunli' zxön tu bönni' len cutu uzoali' tsla'l
yetüé'. ⁷ ¿Nuzxa caz ben ga nacu' li' blau? ¿Bizxa caz
bdél-li'nu' li' le cutu bennë' quiu' Dios? Chqui' Lë'
bennzë' quiu' lë na' dë lu na'u, ¿bizx quië run ba
zxön cuinu', ráquinu' racz quiu' bdél-li'nu' lë na'?

⁸ ¿Naru' ráquitsali' nadél-li'tërlí? ¿Naru' ráquitsali'
rlé'ili' yöl-la' tsahui' queëli'? ¿Naru' ráquitsali'
rna bë'li', zal-la' cutu rna bë'tu' netu'? Ni'a
queë' Xanru' Dios rë'nda' gna bë'li' quië gac gna
bë'lentu' lbi'ili' tsazxón. ⁹ Runi neda' nac queëtu',
bönni' gbaz queë' Dios, ca nuzóë' netu' zeajtu'
xbanti ca na' rac quequé' bönni' chnarugu que-
qué' latië' lahui' laugac bunách. Nactu' ca tu
le tu'yutsca bunách yödzlyú ni, lenca' ca tu le
tu'yutsqué' gbaz la'y queë' Dios. ¹⁰ Le rë'nitu'
guntu' xchinë' Cristo, rui'tu' bunách latj taqui
nactu' cunözi, san lbi'ili' ráquili' racli' szxöni le
nacli' queë' Cristo. Lbi'ili' ráquili' chnal-li', san
taqui bunách nacuídi'tu' netu'. Tu'zóa netu' tsla'l
bunách, san tun lbi'ili' ba la'n. ¹¹ Ga rdxintë na'a
dza, rduntu' len rbidxtu' nis. Cutu dë lari' gácutu'.
Tun netu' zi' bunách len cutu zoa lidxtu'. ¹² Rusaca'
zi' cuintu', la' netu'z runtu' dxin. Tu'lídz netu' zi'
bunách, san netu' rnabtu' le gaclen lequë'. Ta'bía
ládxil'gac netu' bunách, san rua' rlentu' lei. ¹³ Ta'në'
queëtu', san lu yöl-la' nöxj ladxi' ruí'lentu' lequë'
didza'. Ga rdxintë na'a dza nactu' ca bëb qui
yödzlyú ni len ca tu le ta'rú'n ni'l yúgu'të bunách.

¹⁴ Ruzuja' queëli' cni lu guich, clëg le rë'nda' guna' ga utui'li', san rë'nda' uzéjni'da' lbi'ili', runa' ca runë' bönni' ruzéjni'në' yugu' zxi'nczë' nadxi'inë' lecbi'. ¹⁵ Zal-la' gac la'cua'len lbi'ili' zian gayu'ë bönni' lusëdnë' lbi'ili' ca nac queë' Cristo, tuz nu zoa nac ca xuzli', nu na' ben ga náquili' queë' Cristo. Lu yöl-la' na'bán cub napli' le dzagli' Cristo, néda'cza' naca' ca xuzli' le busyönda' lbi'ili' didza' dxi'a. ¹⁶ Qui lë ni na', ráta'yua' lauli' güi' ládxi'li' gunli' ca runa' neda'.

¹⁷ Qui lë ni na' ca' rsöla'a-bi' queëli' bi'i Timoteo. Le réjlë'bi' Xanru' nacbi' ca zxi'ncza', nacbi' gdu ladxi', ati' nadxi'ida'-bi'. Gunbi' Timoteo ga tsajneyli' yugu' zxba rusëdda' le náquida' queë' Cristo, yugu' le rusëdda' yúgu'të latj laugac yúgu'të cö' bunách queë' Cristo. ¹⁸ La'li' run ba zxön cuinli' le ráquili' cutur udxina' ga zoali!. ¹⁹ Na'a, la' udxin-tea' ga zoali' chqui' gunnë' neda' latj Xanru'. Ni'r gáquibe'ida', clëg didza'z tu'ë bönni' tun ba zxön cuinquë', san gáquibe'ida' chqui' zoalen lequë' yöl-la' huac queë' Dios. ²⁰ Chqui' nazí' lu na'li' rna bë'inë' lbi'ili' Dios, cutu nac bë' nac cni le rnazli' ca'. Nac bë' nac cni chqui' zoalen lbi'ili' yöl-la' huac queë' Dios. ²¹ ¿Bizzal rë'nili'? ¿Naru' rë'nili' udxina' ga zoali' len gba'y, gut quina' lbi'ili', o len yöl-la' nadxi'i len lu yöl-la' nösj ladxi'?

5

Pablo rbequi xbeynë' bönni' runë' le cunác

¹ Rzë didza' zóalenë' lbi'ili' bönni' runë' le cunác, zóalenë' ngul queë' xuzë'. Le cunác cni cutu ca' tun bunách cunúnbë'gac Dios. ² Lbi'ili' run ba zxön

cuinli', san ral-la' huí'nili' len ubiajli' ga zoali' nu na' run dul-la' na'. ³ Zal-la' cutu zóalena' lbi'ili' lu gdu ca nayá' nabana', le nactë zóalena' lbi'ili' lu bö' naccza!. Ca chzóalencza' lbi'ili' chglequi xbeyda' nu na' run dul-la' na'. ⁴ Cati' uduibli' queë! Xanru' Jesucristo guna' lbi'ili' tsazxón lu bö' naccza!. Ni'r, len yöl-la' huac queë! Xanru' Jesús ⁵ gul-dödë! bönni' na' lu na' Satanás tu' xöhui' quië nit gdu ca nayá' nabanë!, san ulá bö' nacczë' dza ni' huödë! Xanru'.

⁶ Cutu nac dxi'a gun ba zxön cuinli' ca nac le runli'. ¿Naru' cu nözili' didza' na' rna: "Xnë'ida'u'z yöt xtil gun ga gyazx gdutë cua nazí' lei."? ⁷ Na'a, gul-cúa ga zoali' dul-la' na' le nac ca tu xnë'i gul, quië gacli' dxi'a. Ni'r gacli' ca tu cua cub cunazí' xnë'i, ca na' le nactë chnacli'. Nac queëru' ca chzoaru' Lni Pascua cati' tahuë' yöt xtil cunazí' xnë'i, len chguludöddë'-ba' uláz queëru' bö'cu' zxila' qui Lni Pascua na', bö'cu' zxila' na' naquë! Lëczë! Cristo. ⁸ Qui lë ni na' ral-la' gunru' lni na', clëg zoalen rë'u xnë'i gul na' ruluí' le cunác len le cuzaca', san ral-la' ugunru' dxin yöt xtil na' cunazí' xnë'i, yöt xtil na' ruluí' le nac gdu dxi'a len le nac gdutë li.

⁹ Cati' buzuja' queëli' lu guich zi'al, gudxcza' lbi'ili' cutu gunli' tsazxón bönni' tunë! le cunác. ¹⁰ Gudxa' lbi'ili' cni, clëg quië ucuitli' tsaz ga nacuá' bunách yödzlyú ni, tun le cunác, len ga nacuá' bunách ta'zé ládxigac le dë qui lza'gac, len ga nacuá' gban, len bunách ta'yíj ládxigac bdau' guiøj bdau' yag. Quië gunli' cni gun bayúdx grujli' yödzlyú ni. ¹¹ Le rë'ni gna didza' na' buzuja' queëli' lu guich, nac cui gunli' tsazxón bönni' rnë! náquinë!

queë' Cristo, san runë' le cunác, o rzë ladxë'ë le dë qui lzë'ë, o rej ladxë'ë bdau' guiöj bdau' yag, o rnë xöhuë'ë, o rzúdxinë', o rbanë'. Cutu ca' gágulenli' tsazxön bönni' cni. [12-13](#) Cutu naqui quia' neda' cuequi xbeyda' nup cunababgac rë'u. Dios cuequi xbeynë' lequë'. Lbi'iczli' ral-la' cuequi xbeyli' nup nababgac lbi'ili'. Qui lë ni na', gul-cúë' ga zoali' bönni' xöhui' na'.

6

Cutu ral-la' gchë'ru' böchi' lza'ru' laugac bunách yúlahui'

[1](#) Cati' rdil-l dídza'li' tuli' len yetuli', ¿nacxcz rurúguili' tseajli' yúlahui' ga la'bequi xbey lbi'ili' nup cuta'yejlë' Cristo? Dxi'ar tseajli' laugac bunách queë' Cristo quië la'bequi xbey lbi'ili'.
[2](#) ¿Naru' cu nözili' ral-la' la'bequi xbey yúgu'të bunách yödzlyú nup náquigac queë' Cristo? Chqui' lbi'iczli' cuequi xbeyli' bunách yödzlyú, ¿naru' cu napli' yöl-la' rejni'i cuequi xbeyli' didza' bizxj cni?
[3](#) ¿Naru' cu nözili' ral-la' cuequi xbeyru' yugu' gbaz la'y? Runtér bayúdx cuequi xbeyru' le tac yödzlyú ga ni zoaru' na'a. [4](#) Na'a, chqui' rac tu le run bayúdx nu cuequi xbey, lë na' rac yödzlyú ni, ¿bizx quië rucua'li' nup la'bequi xbey lei, nup na' cutu bi dë lu na'gac ladjgac bunách queë' Cristo? [5](#) Rnia' cni quië guna' ga utui'li'. ¿Naru' cu zoalen lbi'ili' nu rac lati' nu gac cuequi xbey le rac quequë' böchi' lza'li'? [6](#) ¿Nacxcz gac bönni' rejlé'ë Cristo gchë'ë böchi' lzë'ë yúlahui' ga la'bequi xbey lequë' bunách cuta'yejlë'?

7 Le nactë rchixi rníguili' le rdil-l dídza'li'. ¿Bizz quië cutu gua' glenli' nu rua' dö' queëli'? ¿Bizz quië cutu gua' glenli' nu rucáchi'lan le dë queëli'? **8** Lbi'ili' rua'li' dö' len rucachi' lanli', ati' runli' cni quequë' böchi' lza'li' ta'yejlë'ë Cristo.

9-10 ¿Naru' cu nözili' cutu la'yáz ga rna bë'ë Dios bunách cunacgac tsahui'? Cutu si' ye'i cuinli'. Cutu ca' tsaz ga rna bë'ë Dios nitú nu run le cunác. Nitú nu rej ladxi' bdau' guiöj bdau' yag, Len nitú nu rguitsj zxba qui yöl-la' nutság na', Len nutu nu bönni' run cuinë' ca ngul, Len nutu nu bönni' zóalenë' la' lzë'i bönni'zë', Len nitú gban, Len nitú nu ruhuidi', Len nitú nu rzudxi, Len nitú nu rnë xöhui', Len nitú nu rucáchi'lan. Cutu ca' tsaz ga rna bë'ë Dios nu run cni.

11 Cni gucli' la'li' lbi'ili', san na'a chnuhuöaclí' dxí'a ca nac dul-la' gbága'li', len chnáquili' quizi queë' Dios, len chnuhuöaclí' tsahui' ni'a qui le benë' Xanru' Jesús. Bö' La'y queë' Dios runë' ga rac cni.

Naqui quizi queë' Dios gdu ca nayá' nabinru'

12 Ta'ná bunách: "Yúgu'të dë latj gunru!." Zal-la' nactë didza' ni, cutu ral-la' gunru' yúgu'të. Zal-la' dë latj guna' yúgu'të, cutu gu'a latj bi gna be'i neda'. **13** Ta'ná ca' bunách: "La' huagu nacz le tsaz lë'ru', ati' lë'ru' nacz ga tsudzu la' huagu." Nactë didza' ni, san gdxin dza usnitië' Dios la' huagu lenca' lë'ru'. Dios benë' gdu ca nayá' nabinru', clëg quië ugunru' lei dxin gunru' le cunác. Nac quië uzi'ë xbey Xanru', ati' Xanru' naqué' quië uzi' xbë' gdu ca nayá' nabinru'. **14** Dios buspanë' Xanru'

lu yöl-la' gut. Lëzca' cni, len yöl-la' huac queë' uspanë' rë'u.

¹⁵ ¿Naru' cu nözili', lu gdu ca nayá' nabinli' nacli' tuz len le nacczë' Cristo? ¿Nacxz gac cüali' tu le da' Cristo len gunli' ga ta' ngul udá dzag? Cutu ca' ral-la' gunli' cni. ¹⁶ ¿Naru' cu nözili' chqui' zóalenë' ngul udá dzag bönni', naquë' tuz len lënu? Ca nac lë ni nayúj lu guich la'y, rna: "Lacqueë' ca tuz bunách gropë!." ¹⁷ Na'a, nu bönni' naquë' tuz len Xanru', naquë' tuz len Lë' lu bö' nacczë'.

¹⁸ Qui lë ni na', cutu ca' gunli' le cunác. Bíti'tëz dul-la' yubl runë' bönni', ni'l lu le nacczë' runë' dul-la' na'. Nu bönni' runë' le cunác, runë' dul-la' le dzag lëczë'. ¹⁹ ¿Naru' cu nözili' nac gdau' queë' Dios Bö' La'y gdu ca nayá' nabinli'? Dioscz nuchizë' lbi'ili' Dios Bö' La'y na', ati' Lë' zoë' icj ládxi'dau'li'. Qui lë ni na' cutu naqui queëzli' gdu ca nayá' nabinli'. Na'a, naqui queë' Dios. ²⁰ Dios gu'uë' lbi'ili' len tu le zxön gdizzxjë'. Gul-gún dxin gdu ca nayá' nabinli' lenca' bö' nacczli' quië gac queë' Dios yöl-la' ba, le náquigac queë' Dios gdu ca nayá' nabinli' lenca' bö' nacczli'.

7

Rusëdnë' Pablo ca nac qui yöl-la' nutság na'

¹ Na'a, ubi'a didza' yugu' le gnábili' neda', le buzujli' quia' lu guich. Gac dxi'a queë' bönni' chqui' cutu sóalenë'-nu ngul. ² Le tuntsca le cunác bunách ga ni' zoali', ral-la' la'cuá'lenë'-nu ngul qui queëquë' yúgu'të bönni' nababquë' lbi'ili', ati' ral-la' la'cuá'lennu-në' bönni' qui queëcnu yúgu'të ngul. ³ Bönni' na' zoanu ngul queë' ral-la' gunë' queënu ngul queë' ca nac yöl-la' run qui yöl-la'

nutság na', len la' tuz ca ral-la' gunnu ngul len bönni' queënu. ⁴ Cutu dë lu na'znu ngul gdu ca nayá' nabannu, san bönni' queënu dë lu në'ë ca' lei. Lëzca' cni, cutu dë lu na'zë' bönni' gdu ca nayá' nabanë', san ngul queë' dë lu na'nu ca' lei. ⁵ Cutu ral-la' la'dá'bagüë'ë lza'quë' bönni' len ngul na' nutság na'quë'. Huac tuz chqui' lunë' tuz didza' cutu la'dzagüë' tu chi'z quië gac lulidzë' Dios gdu ládzi'quë'. Töd na', leyúbl ral-la' sóalenë'-nu ngul queë' bönni' na', cui saqui' Satanás tu' xöhui' gun ga tsazquë' nöz dul-la' le cutu gac la'ná be'i cuinqué'.

⁶ Lë ni rëpa' lbi'ili' nac tu le runnë' lbi'ili' latj Xanru'. Cutu nac le gna bë'lë. ⁷ Runi neda' gacr dxi'a luga'në' tuz yúgu'të bönni', ca na' zoa' tuza' neda'. Tu tuë' bönni' rzi'ë tsca le runödzjë' queë' Dios gunë'. Tuë' rzi'ë tu le runödzjë', ati' yetúë' rzi'ë yetú le runödzjë'.

⁸ Na'a, rëpa' nup nacuá' tuz lenca' yugu' ngul uzëb, rnia': Gac dxi'a quequë' luga'në' tuz ca na' zoa' tuza' neda'. ⁹ Chqui' cutu gac la'ná be'i cuinqué', huac lutság na'quë', le gacr dxi'a lutság na'quë' len cu la'zé ládzi'quë' le cunác.

¹⁰ Rna bé'ida' nup chnutság na'gac, len clëg neda'z runa' zxba ni, san Lëczë' Xanru' runë' lei, ati' rna: "Cutu ulá'alennu-në' bönni' queënu ngul." ¹¹ Chqui' ulá'alennu-në' bönni' queënu ngul, ral-la' uga'nnu tuznu, o huöacnu tuz len bönni' queënu na'. Lëzca' cni cutu uca'në'-nu ngul queë' bönni'.

¹² Na'a, neda'z rëpa' yezica' bunách len clëg rnë' cni Xanru', rnia': Chqui' zoë' böchi' lza'ru' rejlé'lë Cristo, ati' cutu réjlë'nu Xanru' ngul queë', len chqui' rë'ninu ugá'nlennu lë', cutu ulá'alenë'-nu.

¹³ Lëzca' cni rnia': Chqui' zoanu ngul zanru' réjlë'nu Cristo, ati' bönni' queënu cutu rejlé'ë Xanru', len chqui' rë'nnë' ugá'nlenë'-nu, cutu ulá'alennu lë'. ¹⁴ Cni ral-la' lunë'. Bönni' curejlë' na', Dios rlé'inë' lë' ca bönni' náquinë' quizi queë' le naquë' tuz len ngul queë' réjlë'nu Cristo, ati' ngul cni, curéjlë'nu, Dios rlé'inë'-nu ca ngul náquinu quizi queë' le nacnu tuz len bönni' queënu naquë' böchi' lza'ru' rejlé'ë Cristo. La'naru' cu nac cni, lacbi' zxi'nli' ca yugu' bi'i lagu' lahuë' Dios. Na'a, naccbi' quizi queë' Dios. ¹⁵ Nu bönni' o ngul curejlë' Cristo, chqui' rë'ni ula'alen nu na' nutság na'len, huac ca'. Cutu run bayúdx uga'nlen nu na' böchi' lza'ru' o zanru' rejlé'ë Cristo, le bulidzë' rë'u Dios quië ciòzru' dxí'adau'. ¹⁶ Cni ral-la' gac. Nazzx ca' li', ngul, huac gunu' ga ulë' bönni' quiu', ati' nazx ca' li', bönni', huac gunu' ga ulanu ngul quiu'.

¹⁷ Ral-la' gunru' tu turu' tsca le bunödzjë' queëru' Xanru', lenca' tsca guc queëru' cati' bulidzë' rë'u Dios quië gáquiru' queë'. Zxba ni rusëdda' yúgu'të cö' bunách queë' Cristo. ¹⁸ Chqui' Dios bulidzë' bönni' narugu lu xpélë'ë le nac bë' náquinë' queë' Dios, ral-la' uga'në' cni, zoa lu xpélë'ë lë na' nac bë'. Lëzca' cni, chqui' Dios bulidzë' bönni' cunarugu lu xpélë'ë lë na' nac bë', cutu ral-la' gchuguë' lu xpélë'ë lë na'. ¹⁹ Cutu bi zaca' lë na' narugu lu xpélë'ë bönni', len chqui' cunarugu lu xpélë'ë bönni' lë na' nac bë', cutu bi zaca'. Le nactsca lsaca' nac gunru' ca rna bë' zxba queë' Dios. ²⁰ Ral-la' uga'në' bönni' ca na' guquë' cati' ni' bulidzë' lë' Dios. ²¹ Chqui' bulidzë' li' cati' ni' nacu' bönni' nada'u, cutu cö'u baguí'i le nacu' cni, san chqui' gata' quiu' latj gruju' lu na' xanu', buzí'

xbey latj na' gata' quiu' gruju'. ²² Chqui' bulidzë' nu bönni' Xanru' cati' ni' nada'uë', lahuë' Xanru' naquë' ca bönni' narujë' lu në'ë xanë' na', quië gunë' xchinë' Xanru'. Lëzca' cni, chqui' bulidzë' nu bönni' Xanru' cati' ni' narujë' lu në'ë xanë' na', bönni' ni naquë' ca bönni' nada'u queë' Cristo. ²³ Zxöntér le gdizzjë' Dios, gu'uë' lbi'ili'. Qui lë ni na' cutu ral-la' guti' cuinli' lu na'gac bunäch. ²⁴ Qui lë ni na' ca', böchi' lza'adau', ral-la' soali' lahuë' Dios tsca gac queëli' tu tuli' cati' ni' bulidzë' lbi'ili' Dios.

²⁵ Ca nac quegac nup cunutság na'gac, cutu bi gna bé'inë' neda' Xanru'. Cni runi neda', ati' huac uzxöni ládzi'li' neda' le ruhuechi' ladxë'ë neda' Xanru'. ²⁶ Le tac zian le rac queëru' dza ni zoaru' na'a, runi neda' gac dxi'a chqui' luga'në' yúgu'të bönni' ca nacquë' na'a. ²⁷ Chqui' nutság ná'lenu'-nu ngul, cutu ulá'lenu'-nu. Lëzca' cni, chqui' zu' tuzu', cutu quilju'-nu ngul, cutu utság ná'lenu'-nu. ²⁸ Na'a, chqui' utság ná'lenu'-nu ngul, cutu gunu' dul-la', len chqui' utság ná'lenbi'-në' bönni' bi'i ngul, cutu gunbi' dul-la', san la'zaca' la'gui'i yödzlyú ni nup nutság na'gac, ati' rë'nda' guna' ga ulali' lu yöl-la' rzaca' rgui'i na'.

²⁹ Na'a, lë ni rëpa' lbi'ili', böchi' lza'adau'. Chzoa gdxin dza udx. Qui lë ni na', ral-la' lui' ládzi'quë' Dios bönni' nutság ná'lenquë'-nu ngul ca run nu cunutság na'len ngul. ³⁰ Lëzca' cni, ral-la' ludziji lahuë' Dios nup ta'bödx yechi' ca run nu curbödx, ati' ral-la' la'cuá' nöxj lahuë' Dios nup tu'dziji ca run nu curudziji, ati' ral-la' lac nup ta'u ca nu cutu bi dë qui. ³¹ Ral-la' lac nup tu'gún dxin le dë yödzlyú ni ca nu cutu rui' ladxi' le dë yödzlyú ni, le

huadöd quegac le rlé'iru' yödzlyú ni.

32 Rë'nda' cutu ubi ugui'ili'. Rui' ladxë'ë le naqui queë' Xanru', nac gunë' le rdzag ladxë'ë Xanru', bönni' cuzoanu ngul queë'. **33** Rui' ladxë'ë le rac yödzlyú, nac gunë' le rdzag ládzi'nu ngul queë', bönni' nutság ná'lénë'-nu ngul. **34** Lëzca' cni rac queënu ngul nutság ná'lennu-në' bönni' len queënu ngul zoanu tuznu. Ngul na' zoanu tuznu rui' ládzi'nu le naqui queë' Xanru', nac soanu quizi queë' Dios lu gdu ca nayá' nabannu len lu bö' naccznu. Ngul na' nutság ná'lennu-në' bönni' rui' ládzi'nu le rac yödzlyú ni, nac gunnu le rdzag ladxë'ë bönni' queënu.

35 Yugu' lë ni rëpa' lbi'ili' quië uzi'li' xbey lë ni len clèg quië uzaga'a xnözli'. Rë'nda' gunli' le ral-la' gunli', gunli' xchinë' Xanru' gdu ládzi'li'.

36 Chqui' zoë' bönni' ráquinë' cunác dxi'a uga'nbi' tuzbi' bi'i ngul ra'bandau' queë', len chzoa iz queëbi', len bayúdx rë'nibi' utság ná'lénbi'-në' bönni', huac utság ná'lénbi'-në'. Cutu gunbi' dul-la'. **37** Chqui' chnun tsutsu xtidzë'ë bönni' na', len cutu run bayúdx gunë' cni, len dë lu në'ë nac gunë', len chnun tsutsu xtidzë'ë uga'nbi' tuzbi', gunë' le nac dxi'a bönni' na'. **38** Cni nac, nu rui' latj bi'i qui utság ná'lénbi'-në' bönni', run le nac dxi'a, san nu run ga uga'nbi' tuzbi' run le nacr dxi'a.

39 Ngul nutság ná'lennu-në' bönni', rna be'i lënu zxba qui yöl-la' nutság na' tsal ni zoë' nabaneë' bönni' queënu. Chqui' gatië' bönni' queënu, gata' lu na'nu utság ná'lennu-në' nu bönni' rë'ninu, chqui' rejlé'ë Xanru' bönni' na'. **40** Runi neda' gacrnu bica'

ba chqui' uga'nnu tuznu, len ráquida' runë' neda'
tzazxöñ Bö' La'y queë' Dios.

8

Le ta'gú'u bunách laugac bdau' guiöj bdau' yag

¹ Na'a, gu'a didza' ca nac qui le ri'j ráguru', lë na' gulagú'u bunách laugac bdau' guiöj bdau' yag. Ta'ná bunách: "Yúgu'tëru' napru' yöl-la' rejni'i." Nactë lë ni. Yöl-la' rejni'i cni run ga run ba zxön cuinru', san yöl-la' nadxí'i queëru' lza'ru' run ga ráclenru' lza'ru'. ² Chqui' zoë' bönni' ráquinë' chréjni'në', cutu bi réjni'nidë' ca ral-la' tséjni'në', ³ san nu bönni' nadxi'inë' Dios, Dioscz zóalenë' bönni' na'.

⁴ Na'a, ca nac qui le ri'j ráguru', lë na' gulagú'u bunách laugac bdau' guiöj bdau' yag, nöziru' cutu bi záca'gac yödzlyú ni bdau' guiöj bdau' yag na', len nutur nu zoa nac Dios. ⁵ Zal-la' nacuá' le taqui bunách nacgac dios, le nacuá' luzxbá, len le nacuá' luyú, ati' zian le tu'lídz bunách, tui' lagac dios lenca' xan, ⁶ san queëru' rë'u:

Tuzë' Naquë' Dios, Lë' Xuz.

Lë' benë' yúgu'të le rlé'iru',

Ati' zoaru' nabanru' quië tsej ládzi'ru' Lë'.

Tuzë' Naquë' Xanru', Lë' Jesucristo.

Lu në'ë Lë', Dios benë' yúgu'të le dë,

Ati' nabániru' Lë'.

⁷ Clëg yúgu'të böchi' lza'ru' ta'yéjni'në' lë ni. La'quë', nup ni' zi'al gulayíj ládzi'gac bdau' guiöj bdau' yag, ga rdxintë na'a dza ti'j tahuë' le gulagú'u bunách laugac bdau' guiöj bdau' yag, ati' táquinë' nap yöl-la' huac qui bdau' na'. Le cutu nac gdu ládzi'quë', qui lë ni na' táquinë' nabága'quë'

zxguia' le tahuë' lë na'. **8** Cutu gun ga gunë' rë'u ba la'n Dios le gui'j gáguru', le chqui' gáguru', cutu gacr-ru' dxi'a, len chqui' cutu gáguru', cutu gacr-ru' ca'z. **9** Dë lu na'lì' gui'j gáguli' bíti'tëz. Gul-gún chi'i cuinli' cui gunli' ga la'chixi la'nigui nup cunác gdu ca ta'yejle' Cristo. **10** Nazx ca' li' ráquinu' napu' yöl-la' rejni'i ca nac lë ni len huac gagu' bíti'tëz. Chqui' cö'u xlatj bdau' guiöj bdau' yag len gui'j gagu' le gulagú'u bunách lau bdau' guiöj bdau' yag na', ati' chqui' glé'inë' li' rö'u ragu' ni' böchi' lza'u cunác gdu ladxë'ë, nazx ca' gunu' ga gahuë' lë na' gulagú'u bunách lau bdau' guiöj bdau' yag na'. **11** Cni gac, le ráquinu' napu' yöl-la' rejni'i, gunu' ga gchixi gnignë' böchi' lza'u cutu nac gdu ladxë'ë. ¿Naru' guntsau' cni queë' böchi' lza'u, ni'a qui nu na' gutië' Cristo? **12** Chqui' cni gunu', gunu' dul-la' le uspagu'u böchi' lza'u zxguia' len gunu' ga gchixi gnignë' le cutu nac gdu ladxë'ë, len gunu' ca' dul-la' le ruzóá Cristo tsla'l. **13** Qui lë ni na', chqui' le gui'j gahua' gun ga gchixi gnignë' böchi' lza'a, cutur gahua' bëla' na', cui guna' ga gunë' dul-la' böchi' lza'a.

9

Le dë lu në'ë bönni' gbaz nasölë'ë Cristo

1 ¿Naru' cu naca' gbaz nasölë'ë Cristo? ¿Naru' cu nadél-li'da' yöl-la' ruslá? ¿Naru' cu blé'ida'-në' Xanru' Jesús? ¿Naru' cu nacli' queë' Cristo ni'a qui dxin bena' uláz queë' Xanru'? **2** Nazx ca' taqui yezica' bunách cutu naca' gbaz nasölë'ë Cristo. Lbi'ili' run bayúdx gáquili' naca' gbaz queë' Cristo.

Le nacli' queë' Xanru', le nacczli' nac bë' naca' gbaz nasölë'ë Xanru'.

³⁻⁴ Nacuá' nup ta'zí' quidza' neda'. Cni rubi'a didza', rëpa' lequë': Dë lu na'a gnaba' le gui'j gahua' le runa' dxin ni. ⁵ Lëzca' cni dë lu na'a utság ná'lena'-bi' bi'i ngul zanru' réjlë'bi' Cristo quië gunbi' neda' tsazxön ga rda', ca na' tunë' yezíca'rë' gbaz nasölë'ë Cristo len yugu' bönni' böchë'ë Xanru' len Pedro. ⁶ ¿Naru' ráquili' tuza' neda' len Bernabé ral-la' guntu' dxin lahui' dza, quië gdzölitu' le gágutu'? ⁷ ¿Nuzxa caz bönni' rijë' gdil-l ati' rguijxjë' la' cuinzë'? ¿Nuzxa caz bönni' rudë'ë tu la' yél qui lba uva len cutu gahuë' le rbia lba na'? ¿Nuzxa caz bönni' ruyúë'-ba' bö'cu' zxila' len cutu gui'jé' nidxi' quecba'? ⁸ Cutu gáquili' la' neda'z ru'a cni didza'. Lëzca' cni rna le nayúj lu guich lu zxba queë' Moisés. ⁹ Lu zxba queë' Moisés nayúj lu guich, rna: "Cutu cu'u du rú'aba' bëdx cati' rulibba' zxoa' xtil." Bë'ë didza' ni Dios, clègz le rui' ladxë'ë-ba' bëdx, ¹⁰ san quië uzi'ru' ca' xbey rë'u. Qui lë ni na' nayúj lu guich didza' na', ati' bönni' ruga'në'-ba' bëdx lenca' bönni' runë' ga tu'libba' zxoa' xtil bëdx, gropë' na' ral-la' lunë' löz la'zi'ë qui le rulá' luyú na'. ¹¹ Na'a, chqui' bentu' dxin ga zoali', le nac ca dxin guz gu'n, lë na' nac queë' Dios Bö' La'y, ¿naru' ráquitsali' cutu ral-la' uzi'tu' xbey tu le dau' dë queëli' ca na' ruzi'ë xbey le rlapë' bönni' guz gu'n? ¹² Tu'zí' xbey le dë queëli' yezica' bunách tu'zejni'i lbi'ili'. ¿Naru' cu rál-la'tér uzi'tu' xbey netu' le dë queëli'?

Gatga buzi'tu' xbey lë ni dë lu na'tu', san bia' blentu' yúgu'të quië gac guntu' lban qui didza'

dxi'a ca nac queë' Cristo. ¹³ Nöziczli' ca rac quegac nup tun dxin qui gdau', tu'zí' xbey gun qui gdau'. Lëzca' cni nup ta'gú'u lu bcugu la'y queë' Dios rön quecba' böa' bëdx, tahuë' bëla' quecba' böa' bëdx na'. ¹⁴ Lëzca' cni nuzóë' Xanru' ca ral-la' gac quequë' bönni' tunë' lban qui didza' dxi'a. Ral-la' lugagu lequë' nup tu'zí' xbey lban na' tunë'. ¹⁵ Neda' gatga buzi'a xbey lë ni dë lu na'a, ati' lë ni ruzuja' lu guich ni cutu nac le rnabi nu bi gunn quia'. Run ba zxön cuina' le cunazzja' cati' runa' lban qui didza' dxi'a. Gué'ntérda' gatia' ca gu'a latj nu gna runa' lban qui didza' dxi'a le nazxja'.

¹⁶ Cutu dë lu na'a gun ba zxön cuina' le runa' lban qui didza' dxi'a, le run bayúdx guna' lban qui. Bica' bayechi' neda' chqui' cutu guna' lban qui didza' dxi'a. ¹⁷ La'naru' runa' lban le rë'nczda', huac gnaba' lazxja', san run bayúdx guna' lban, le nac tu le buspaguë'ë neda' Dios guna'. ¹⁸ ¿Bizxa lazxja' uzi'tsa' xbey chqui'nu'? Ruzi'a xbey le rdzag ladxa'a le cunazzja' cati' runa' lban qui didza' dxi'a. Cutu ca' ruzi'a xbey lë na' dë lu na'a le runa' lban qui didza' dxi'a.

¹⁹ Na'a, zal-la' nutu nu yu'a lu në'i, chben cuina' ca bönni' nada'u quegac yúgu'të bunách quië gac guna' ga lulá ziantér ca' bunách. ²⁰ Cati' runa' lban laugac bunách judío, run cuina' ca bönni' judío quië gac guna' ga lulá bunách judío na'. Bunách judío na' tun ca rna bë' zxba queë' Moisés. Qui lë ni na' run cuina' ca bönni' runë' ca rna bë' zxba na' zal-la' cutu yu'a lu na' zxba na'. Cni runa' quië gac guna' ga lulá nup tun ca rna bë' zxba na'. ²¹ Cati' runa' lban laugac bunách gza'a, nup curná be'i leygac zxba queë' Moisés, run cuina' ca tu bönni'

gza'a na', quië gac guna' ga lulé'. Cutu ruca'na' ca'z zxba queë' Dios. Neda' runa' ca rna bë' zxba queë' Cristo. ²² Run cuina' ca bönni' cunác gdu ca rejlé'ë Cristo quië gac guna' ga lulá nup na' cunác gdu ca ta'yejlé' Lë'. Run cuina' ca nacgac yúgu'të bunách quië gac guna' ga lulá la'gac bunách na'. ²³ Lu yúgu'të lë ni runa', runa' ga ta'yöni bunách didza' dxi'a, quië gac uzi'a xbey tsazxön len lbi'ili' didza' dxi'a na'.

²⁴ Chnöziczli' ca tunë' bönni' nútsa'quë' lu huitj. Ta'xítí'ë yúgu'të', san gdél-li'në' tuzë' bönni' uzi'ë xbey latj blau. Lëzca' cni ral-la' gunli' xchinë' Dios, gacli' ca bönni' nútsa'quë' lu huitj, quië gdél-li'li' uzi'li' xbey le ubi'ë queëli' Dios. ²⁵ Yúgu'të bönni', cati' tu'pá' cuinqué' quië gac la'yazië' lu huitj, ta'ná be'i cuinqué' lu yúgu'të le tunë'. Tunë' cni quië la'dél-li'në' tu bregui' zin le nittë, san gdél-li'ru' rë'u tu le uzi'teczru' xbey. ²⁶ Qui lë ni na', naca' neda' ca bönni' gdu ladxe'ë rxítí'ë. Naca' ca' ca bönni', gdu ladxe'ë rdil-lë', cutu rdi'a lu bö'z. ²⁷ Ca runë' bönni' rulidzë' bunách tsajtsazgac lu huitj, runa' ca' neda', runa' lban quië lulá bunách. Bönni' na' nutsë'ë lu huitj runë' ga gal gdu ca nayá' nabanë' len rna bé'inë' lei. Lëzca' cni runa' neda', cui unitia' xlatja' lu dxin queë' Dios.

10

Cutu tsej ládxí'ru' bdau' guiöj bdau' yag

¹ Rë'nda' uzéjni'da'lbi'ili', böchi'lza'adau', ca guc quequé' xuz xtau'tu'. Dios benë' ga glu'u zxul böaj yúgu'të'. Lëzca' cni, guladödë' yúgu'të' gatsj lahui'l nis zxön. ² Lu böaj ni' len lu nis zxön ni', guc

quequë' ca rac qui nu rdil nis. Lë na' guc quequë' guc bë' glaqueë' tuz len Moisés. ³ Lëzca' cni, glahuë' yúgu'të' yöt xtildau' na' bunödzjë' quequë' Dios Bö' La'y. ⁴ Gli'jë' yúgu'të' nis na' bunödzjë' quequë' Dios Bö' La'y, le gli'jë' nis bruj lë'i guiöj na' bulu'ë lahui Dios Bö' La'y, guiöj na' gulabáninë' lequë'. Ca guc guiöj na' nacczë' Cristo, nabániru' Lë!. ⁵ Zal-la' guc cni, cutu bdzag ladxë'ë yúgu'të' Dios. Qui lë ni na' glatië' lu latj ca'z.

⁶ Yúgu'të' lë ni nac tu le ruzejni'i rë'u, cui së ládzi'ru' le cunác, ca na' gulazé ládzi'quë' lequë'. ⁷ Cutu ral-la' tsej ládzi'ru' bdau' guiöj bdau' yag, ca na' glunë' la'quë' lequë'. Nayúj lu guich la'y, rna: "Gulabö'ë bönni' ni', gli'j glahuë', ati' gulayasë', glunë' lni qui bdau' na!" ⁸ Cutu ral-la' gunru' le cunác, ca na' glunë' le cunác la'quë' lequë', ati' tu dzaz glatië' gdu ca tsonnáruá' milë'. ⁹ Cutu ral-la' si' bë'ru' Xanru', ca na' gulazí' bë'ë Lë' la'quë' lequë', ati' glatië' le gláguya'aba' lequë' bël snia'. ¹⁰ Lëzca' cni, cutu ral-la' gnëru' queë' Dios ca na' gulanë' queë' la'quë' lequë', ati' busnitië' lequë' tuë' gbaz la'y queë' Dios.

¹¹ Yúgu'të' lë ni guc quequë' xuz xtau'tu', tu'zejni'i rë'u, len nayúj lu guich la'y quië gun gadxi rë'u, le chzoaru' dza chzoa udx qui yödzlyú ni. ¹² Qui lë ni na', nu raqui chnal, ral-la' gun chi'i cuini, cui gchixi gnigui. ¹³ Ca nac le ta'zí' bë' lbi'ili' rac ca' quegac yúgu'të bunách. Dios runë' ca rnë' len cutu gu'ë latj bi si' bë' lbi'ili' le cugác gua' glenli', san cati' bi si' bë' lbi'ili', ului'inë' lbi'ili' nac gac grujli' lu na' tu' xöhui', quië gac gua' glenli'.

¹⁴ Qui lë ni na', böchi' lza'adau', cutu tsej ládzi'li'

bdau' guiöj bdau' yag. ¹⁵ Rui'lena' lbi'ili' didza' ca ruí'lena' didza' nup ta'yejni'i. Gul-bequi xbez didza' ni gu'a. ¹⁶ Cati' gnábiru'-në' Dios gun la'yë' le ri'jru' cati' ruspanru' ca gutië' Cristo, lë na' ri'jru' ruluí' nacru' tuz len Cristo le ruzi'ru' xbez le benë' Cristo cati' bulaljë' xchönë', gutië' lë'i yag cruz. Lëzca' cni, yöt xtil na' ruzzuzxjru', ráguru', ruluí' dzagru'-në' Cristo le ruzi'ru' xbez le benë' Cristo cati' budödë' uláz queëru' gdu ca nayá' nabanë'. ¹⁷ Zal-la' zianru' nacru', yúgu'tëru' ráguru' tuz yöt xtil na' len qui lë ni na' nacru' ca tuz bunäch.

¹⁸ Gul-yutsca' ca tunë' bönni' Israel. Bönni' ni' tahuë' lahuë' Dios le ta'gu'ë lu bcugu la'y queë', lë na' tahuë' ruluí' dzagquë' Dios. ¹⁹ ¿Bizxa rna didza' ni ru'a? Cutu rnia' nap yöl-la' huac bdau' guiöj bdau' yag, len cutu nap yöl-la' huac le ta'gú'u bunäch laugac bdau' guiöj bdau' yag na'. ²⁰ Cni rnia': Lë na' ta'gú'u laugac bdau' guiöj bdau' yag bunäch cunúnbe'gac Dios, ta'gú'u laugac bö' xöhui', len clëg lahuë' Dios. Rë'nda' cutu gdagli' yugu' bö' xöhui'. ²¹ Cutu gac gui'jli' le ruluí' nacru' tuz len Xanru' lenca' lë na' ului' nacli' tuz len yugu' bö' xöhui'. Cutu gac gáguli' le ruluí' dzagru'-në' Xanru', lenca' le ului' dzagli' yugu' bö' xöhui'. ²² ¿Naru' gúntsaru' ga uzzé'inë' Xanru'? ¿Naru' ráquitsali' náptërli' yöl-la' huac ca napë' Lë'?

Le dë lu na'ru' gunru' len ca ral-la' gdxì'icru'-në' böchi' lza'ru'

²³ Nac gdutë li didza' na' rna: "Yúgu'të dë lu na'ru' gunru'." Na'a, neda' rnia': Clëg yúgu'të ral-la' gunru'. Yúgu'të dë lu na'ru' gunru', san clëg yúgu'të gun ga gacr gdu ca réjlë'ru' Cristo. ²⁴ Ral-la'

güi' ládxi'ru' gunru' le gun ga gac dxi'a quequë' böchi' lza'ru', len clègz le gun ga gac dxi'a qui la' cuinzru'.

²⁵ Bítit'ez bi tuti' bunách lu yë'y, huac gáguli', len cutu bi ral-la' gnabli' qui, cui cuequi bagu'i ládxi'dau'li'. ²⁶ Nayúj lu guich le rna: "Queë' Xanru' naqui yödzlyú ni, lenca' yúgu'të le dë yödzlyú ni."

²⁷ Chqui' ulidzë' lbi'ili' bönni' curejlë'ë Dios guidli' lidxë', ati' guë'nili' tseajli', gul-gagu yúgu'të le gdxië' lauli', len cutu bi gnabli' qui, cui cuequi bagu'i ládxi'dau'li'. ²⁸ Chqui' núti'tez nu guië lbi'ili': "Lë ni gulagu'ë lau bdau' guiøj bdau' yag", cutu gáguli' lë na' quië gac dxi'a qui nu na' gdixjöi' cni lbi'ili', len cui cuequi bagu'i ládxi'dau'huë'. ²⁹ Rnia!: "Cui cuequi bagu'i ládxi'dau'huë' bönni' na' gdixjöi'në' cni lbi'ili'", len clèg cui cuequi bagu'i ládxi'dau'li' lbi'iczli'.

Nazx ca' nu gnabi neda', gna: "¿Bizz quië ral-la' uzóa' tsla'l le dë lu na'a guna' le rbequi bagu'i ládxi'dau'huë' bönni' yubl?" ³⁰ Huac gna ca' nu na': "Chqui' gyëpa'-në' Dios: Xclenu', ni'a qui lë na' rahua', ¿bizz quië nu uquí neda' ni'a qui lë na' rahua'?" ³¹ Chqui' bi gáguli' o bi gui'jli', o bíti'tez bi gunli', gul-gún yúgu'të quië gac queë' Dios yöl-la' ba. ³² Cutu bi gunli' le gun ga la'chixi la'nigui bunách judío, len cutu gunli' le gun ga la'chixi la'nigui bunách cunacgac judío, len cutu gunli' le gun ga la'chixi la'nigui bunách queë' Dios. ³³ Gul-gún ca runa' neda', rui' ladxa'a guna' le la'dzág ládxi'gac yúgu'të bunách, len cutu rui' ladxa'a guna' le uzi'a xbey la' neda'z, san le luzí' xbey yezica' bunách quië lulá.

11

1 Gul-gún ca runa' neda', ca na' neda' ca' runa' ca benë' Cristo.

Le tunnu ngul laugac bunách queë' Cristo

2 Runa' lbi'ilí' zxön, böchi' lza'adau', le ranjéyteczi' neda', len nazí' lu na'li' zxba budöda' lu na'li'. **3** Na'a, rë'nda' tséjni'li' rna bé'inë' yúgu'të bönni' Cristo, ati' bönni' rna bé'inë'-nu ngul, ati' Dios rna bé'inë' Cristo. **4** Chqui' rulidzë' Dios bönni' o ru'ë didza' uláz queë' Dios, len dxia icjë' xlu'ë, ruca'në' ca'z Cristo. **5** Na'a, chqui' rulidznu Dios ngul o rui'nu didza' uláz queë' Dios len cutu bi zxoa icjnu, ruca'nnu ca'z bönni' queënu, len nac queënu ca nac queënu ngul narugu guitsa' icjnu. **6** Chqui' cutu bi zxoa icjnu ngul, ral-la' grugu ca' guitsa' icjnu. Chqui' gun ga utui'nu ngul na' chqui' nu gchugu guitsa' icjnu, ral-la' bi gxoa icjnu. **7** Cutu bi ral-la' udxía icjë' bönni' cati' rdxinë' lahuë' Dios, le naquë' ca nacczë' Dios ati' lë na' naquë' bönni' ruluí' lahui yöl-la' zxön queë' Dios, san le nacnu ngul na' ruluí' lahui yöl-la' zxön queë' bönni' queënu. **8** Cati' benë' bunách Dios, cutu bubijë' bönni' na' lu ngul. Ngul na', lu bönni' na' bubijë'-nu. **9** Lëzca' cni, cutu benë' bönni' Dios quië uzi'nu xbë' ngul, san ngul quië uzi'ë xbanu bönni' benë'-nu. **10** Qui lë ni na', ral-la' gxoa icjnu ngul na' le ruluí' zoa nu rna be'i lënu le tu'yúë' rë'u gbaz la'y queë' Dios. **11** Na'a, lahuë' Xanru', rquíninë'-nu ngul queë' bönni', ati' rquíninu-në' bönni' queënu ngul. **12** Ca na' benë' Dios, bubijë'-nu ngul lu bönni', lëzca' cni na'a, náljenë'-nu ngul bönni', ati' yúgu'të r-ruj lu në'ë Dios.

13 Gul-bequi xbey la' lbi'izli!. ¿Naru' ral-la' ulidznu-në' Dios ngul cutu bi zxoa icjnu? **14** ¿Naru' cu rusëdi lbi'ili' yöl-la' nacz quegac bunách, ral-la' utui'në' bönni' na' ru'ë latj gtunn guitsa' icjé'? **15** Na'a, chqui' natúnn guitsa' icjnu ngul, nac yöl-la' lach queënu, le bë'ë queënu Dios guitsa' icjnu quië uspín icjnu. **16** Chqui' zoa nu guë'ni tá'baga' didza' ni, cniz nazí' lu na'tu' runtu', len la' tuz ca tun yugu' cö' bunách queë' Dios.

*Tu'cá'n ca'z le ri'j ráguru' ruspanru' ca gutië'
Xanru' bunách Corinto*

17 Cutu ba la'n runa' lbi'ili' ca nac le uzéjni'da' lbi'ili' na'a. Cutu run ga rac dxi'a queëli' le runli' cati' rudubli' queë' Cristo, san run ga rac queëli' le cunác dxi'a. **18** Rzu lahua' ruzéjni'da' lbi'ili' lë ni ta'guixjöi' neda' bunách, ta'ná: "Cati' rudubli' queë' Cristo, naruqli' chopl", ati' réjlë'a nazx ca' nac cni. **19** Run bayúdx la'cua'len lbi'ili' nup tu'sëdi le cunácz quië lac bë' nup nacgac gdu bunách queë' Cristo. **20** Qui lë ni na', cati' rudubli', lë na' ráguli' tsazxón cutu nac le ri'j ráguru' ruspanru' ca gutië' Xanru'. **21** Cni nac, le runli' bayúdx tu tuli' ráguli' le nua'li' qui queëli' cati' ráguli' tsazxón, ati' qui lë ni na' rdunli' la'li' ati' yela'li' ri'j ráguli' ga rdxintë rzúdxili'. **22** ¿Naru' cu zoa lidxli' ga huac gui'j gáguli'? Ca na' runli', ruca'nli' ca'z bunách queë' Dios, len runli' ga tu'tuí'i nup cutu bi dë quegac. ¿Bizxa caz gyëpa' lbi'ili'? ¿Naru' guntsa' lbi'ili' ba la'n? Cutu ca' runa' lbi'ili' ba la'n ca nac lë ni runli'.

Le ri'j ráguru' ruspanru' ca gutië' Xanru'

²³ Xanru'cz budödë' lu na'a lë na' busëdda' lbi'ili', ca na' benë' Xanru' Jesùs yël ni' cati' nu budöd Lë' lu na'quë' bönni' guludöddë' Lë'. Gdel-lë'ë yöt xtil, ²⁴ len cati' budx gudxë' Dios: "Xclenu'", buzzuzzxjë' lei len gnë': "Gul-gagu. Lë ni nac xpëla'a le nuzxj uláz queëli!. Gul-gún cni, uspanli' ca gac quia' neda!". ²⁵ Lëzca' cni, gdöd glahuë!, gdel-lë'ë zxíga'dau' len gnë': "Le yudzu zxíga'dau' ni nac xchöna', le run tsutsu didza' cub rucá'n tsahui!. Gul-gún cni yúgu'të lzu gui'jli' lei, uspanli' ca gac quia' neda!". ²⁶ Cni gac ga gdxintë dza huödë' Xanru', yúgu'të lzu gáguli' yöt xtil cni len gui'ijili' zxíga'dau' cni, ului'lí' lahuí ca gutië' Xanru'.

Ca ral-la' gunru' cati' gui'j gáguru', uspanru' ca gutië' Xanru'

²⁷ Qui lë ni na', nútì'tëz nu gagu yöt xtil ni o gui'iji zxíga'dau' ni queë' Xanru', len cutu run lei ba la'n, nabaga' zxguia' nu na', le run dul-la', rucá'n ca'z xpëlë'ë Xanru' lenca' xchönë'. ²⁸ Qui lë ni na', ral-la' cuequi xbeyru' la' cuinzru' tu turu', ati' ni'r huac gáguru' yöt xtil ni, len gui'ijiru' zxíga'dau' ni. ²⁹ Nútì'tëz nu ri'j ragu lë ni len cutu run lei ba la'n le cutu ráquibe'i ruluí' le guc queë' Xanru', ruspaga' cuini dul-la' ni'a qui lë na' rë'j ragu. ³⁰ Qui lë ni na' te'i zian nup dzaggac lbi'ili', len ta'cuídi'në', ati' zianquë' chnatquë'. ³¹ La'naru' cuequi xbeyru' la' cuinzru', cutu cuequi xbeynë' rë'u Xanru'. ³² Chqui' gun bayúdx cuequi xbeynë' rë'u Xanru', usaca' zi'ë rë'u, cui grugu queëru' cati' gchuguë' quegac bunách yödzlyú.

³³ Qui lë ni na', böchi' lza'adau', cati' udubli' quië gui'j gáguli', uspanli' ca gutië' Xanru', gul-cöz tuli'

yetuli'. ³⁴ Chqui' zoa nu rdun, ral-la' gagu nu na' ga nac lu yu'u lidx, cui gun bayúdx cuequi xbeynë' lbi'ilí' Dios cati' udubli'. Nacuá' yela'gac le runli', san uca'na' tsahui' yugu' lë na' cati' duyúa' lbi'ilí'.

12

Yöl-la' huac runnë' queëru' Dios Bö' La'y

¹ Na'a, böchi' lza'adau', rë'nda' tséjni'li' ca nac yöl-la' huac runnë' queëru' Dios Bö' La'y.

² Nöziczli' ca guc cati' ni' curéjlë'nili' Cristo, bë'li' latj gulachë' lbi'ilí' ga yUBL bunäch. Gyij ládxil'i' bdau' guiøj bdau' yag cuta'në. ³ Qui lë ni na', ruzéjni'da' lbi'ilí' cni, rnia': Ladj yúgu'të nup tui' didza' uláz queë' Bö' La'y queë' Dios, nutu nu gac gnë xöhui' queë' Jesús, len nutu nu gac gna: "Jesús naquë' Xanru'", chqui' cuzóalenë' nu na' Dios Bö' La'y.

⁴ Na'a, nadza'gac tu tu le runnë' queëru' Dios Bö' La'y, san tuzë' naquë' Bö' La'y na'. ⁵ Lëzca' cni, nadza'gac tu tu dxin rgu'ë lu na'ru' Xanru', san tuzë' naquë' Xanru' na'. ⁶ Nadza'gac ca' tu tu yöl-la' huac napru' le rúniru' xchinë' Dios, san tuzë' naquë' Dios, runnë' queëru' yöl-la' huac na'.

⁷ Dios runnë' qui queëru' tu le nac bë' napru' yöl-la' huac queë' Dios Bö' La'y, lë na' ruzi'ru' xbey yúgu'tëru'. ⁸ Dios Bö' La'y runödzjë' queë' tu bönni' yöl-la' huac ru'ë didza' len yöl-la' rac szxöni, ati' yetué' bönni', Lëczë' Bö' La'y runödzjë' queë' yöl-la' huac ru'ë didza' lu yöl-la' rejni'i.

⁹ Lëzca' cni, Lëczë' Dios Bö' La'y na' runödzjë' queë' yetué' bönni' yöl-la' rejlé' Cristo bi gunë', ati' yetué' bönni' runödzjë' queë' yöl-la' huac ruúnë'

nup te'i. **10** Yetúë' bönni' runödzbjë' queë' yöl-la' huac runë' yugu' yöl-la' huac qui yehua' yubá, ati' yetúë' bönni' ru'ë lë' latj ru'ë didza' uláz queë' Dios, ati' yetúë' bönni' runödzbjë' queë' yöl-la' huac ráquibe'inë' chqui' bö' dzag bunách naqui queë' Dios o naqui qui tu' xöhui'. Runödzbjë' queë' yetúë' bönni' yöl-la' huac ru'ë didza' yubl cunazëdë', ati' queë' yetúë' bönni' yöl-la' huac rudödë' didza' yubl na' cunazëdë'. **11** Yúgu'të lë ni runë' Lëczë' Dios Bö' La'y, le runödzbjë' qui tu tu bunách tsca rë'ncznë'.

Yúgu'tëru' nacru' ca tuz bunách

12 Ca na' nac tuz gdu ca nayá' nabinru', zal-la' zian le nagudi' dzáglenru', ati' le zian na' nagudi' dzáglenru' nacgac tuz le nayá' nabinru', lëzca' cni nac queë' Cristo. **13** Le zóalenë' rë'u Lëczë' Dios Bö' La'y, lë ni nac queëru' ca tu le nadilru' nis, le nac bë' nacru' ca tuz bunách, zal-la' nacru' yugu' bönni' judío, len yugu' bönni' gza'a, lenca' bönni' nadá'ugac, len bönni' cunadá'ugac. Yúgu'tëru', Dios bë'ë rë'u latj si'ru' le runödzbjë' Lëczë' Bö' La'y.

14 Na'a, lu gdu ca nayá' nabinru', zian le nagudi' dzáglenru' len clëg tuz. **15** La'naru' huac güi' didza' ní'aru', huaná: "Le cutu naca' né'ë bönni', cutu náquida' queë!", didza' ni cutu gun ga cutu naqui queë' bönni' na!. **16** La'naru' huac güi' didza' nagru', huaná: "Le cutu naca' yöj lahuë', cutu náquida' queë' bönni' ni", didza' ni cutu gun ga cutu naqui queë' bönni' na!. **17** La'naru' nac yöj lauru' gdutë le nayá' nabinru', ¿nacx gac yóniru'? La'naru' nac nagru' gdutë, ¿nacx gac gle'i zxína'ru'? **18** Na'a, Dios nucu'ë yúgu'të le nagudi' dzáglenru' ca gu'ncznë' Lë'!. **19** La'naru'

nac tuz le nagudi' dzáglenru', cutur soa gdu ca nayá' nabinru'. ²⁰ Na'a, ca nacru', zian le nagudi' dzáglenru', san tuz le nacru'.

²¹ Qui lë ni na', cutu gac guië na'ru' yöj lauru', gna: "Cutu rquinda' li'." Lëzca' cni, cutu gac guië ní'aru' icjru', gna: "Cutu rquinda' lbi'lil'." ²² Na'a, yugu' le nagudi' dzáglenru', lë na' ráquiru' nacgacr cuidi'z, lë ni naquínir-ru'. ²³ Lëzca' cni, yugu' le nagudi' dzáglenru' le ráquiru' nacgacr ca'z, lë ni rugácur-ru' dxi'a, len yugu' le ráquiru' cutu ral-la' gla' lahui, rugácur-ru' ca' dxi'a. ²⁴ Cutu run bayúdx gunru' cni qui le nacr lach qui le náquiniru'. Dios benë' gdu ca nayá' nabinru', len benë' ga nacr lsaca' lë na' ráquiru' rë'u nacr ca'z. ²⁵ Cni benë', ati' cutu narujgac chopl le nagudi' dzáglenru', le tun chi'i lza'gac tu yetú. ²⁶ Chqui' gac zi' tu le náquiniru', lac zi' tsazxón len lei yúgu'të le náquiniru' na', len chqui' tu le náquiniru', zoa bi ruzí' xbey, yúgu'të le náquiniru' tu'zí' xbey tsazxón len lei.

²⁷ Na'a, lbi'iczli' dzagli' gdu ca nayá' nabanë' Cristo, ati' tu tuli' nacli' ca yugu' le nagudi' dzáglenë!. ²⁸ Lëzca' cni, ladj bunách queë' Cristo, Dios nucu'ë nup tun xchinë!. Ga nac zi'a nucu'ë bönni' gbaz queë' Cristo. Ga nac buróp nucu'ë bönni' tu'ë didza' uláz queë', len ga bunntë nucu'ë bönni' tu'sëdi, ati' ni'r nucu'ë nup tun yugu' yöl-la' huac qui yehua' yubá. Ni'r nucu'ë nup tu'ún nup te'i. Ni'r nucu'ë nup taclen böchi' lza'ru'. Ni'r nucu'ë bönni' tu'lui'inë' rë'u dxin gunru'. Ni'r nucu'ë bönni' tu'ë didza' yubl cunazëdquë!. ²⁹ Clëg yúgu'të' nacqueë' gbaz queë' Cristo. Clëg yúgu'të' tu'ë didza' uláz queë' Dios. Clëg yúgu'të' tu'sëdnë'.

Clëg yúgu'të' tunë' yugu' yöl-la' huac qui yehua' yubá. ³⁰ Clëg yúgu'të' dë lu na'quë' luúnë' nup te'i. Clëg yúgu'të' tu'ë didza' yubl cunazëdquë'. Clëg yúgu'të' tu'döde' didza' yubl cunazëdquë'. ³¹ Gul-güí' ládzi'li' cu'ë lu na'li' Dios yugu' yöl-la' huac na' nacgacr lsaca'. Na'a, ului'ida' lbi'ili' tu le nacr lsaca' ca yúgu'të lë ni.

13

Yöl-la' nadxi'i

¹ Zal-la' gac gu'a xtízda'gac bunách le cunazëda', lenca' xtízda'quë' gbaz la'y queë' Dios, san chqui' cunadxi'ida' lza'a, didza' gu'a cutu gacr lsaca' ca bö run gui rucödxru' o guia rutil-lru' lzë'i. ² Zal-la' dë lu na'a gu'a didza' uláz queë' Dios len tséjni'da' yúgu'të le nagachi', len yúgu'të didza' rejni'i, len zal-la' nac gdu ca réjlë'a Dios ga rdxintë huac cúa' yugu' gui'a, san chqui' cunadxi'ida' lza'a, cutu bi lsaca' naca'. ³ Zal-la' quisia' gdutë le dë quia' ugahua' bunách yechi', len zal-la' udöda' gdu ca nayá' nabana' ga luzegui' lei bunách le réjlë'a Cristo, san chqui' cunadxi'ida' lza'a, cutu ca' uzi'a xbey lë na' runa'.

⁴ Nu bönni' nadxi'inë' lzë'ë, rbözë' zxön ladxi'. Naquë' dxi'i ladxi' len cutu ruzzé'inë' lzë'ë. Bönni' na' nadxi'inë' lzë'ë cutu run ba zxön cuinë', len cutu run cuinë' blau. ⁵ Bönni' na' nadxi'inë' lzë'ë cutu runë' le cunác, len cutu rudúl-li'në' le dë queë', len cutu rléytenë', len cutu rajneynë' dö' glui' queë' bunách. ⁶ Bönni' na' nadxi'inë' lzë'ë cutu ca' rudzijnë' cati' nu run le cunác. Rudzijnë' cati' nu run le nac gdutë li. ⁷ Bönni' na' nadxi'inë' lzë'ë rua' rlenë' bíti'tëz bi gun queë' lzë'ë, len réjlë'teczë'

lzë'ë, len rúnteczë' löz gun le nac dxi'a lzë'ë, len rbözteczë' zxön ladxi'.

⁸ Cutur töd qui yöl-la' nadxi'i. Huadöd qui le dë lu na'gac bunách lui' didza' uláz queë' Dios. Huadxín dza cati' cutur gata' lu na'gac bunách lui' didza' yubl cunazëdgac, ati' huadöd qui yöl-la' rejni'i quegac bunách. ⁹ Lati'z réjni'ru' na'a, len lati'z ca' rui'ru' didza' uláz queë' Dios. ¹⁰ Catí' gdxin le nac gdu, ni'r udx qui lë na' nac lati'z.

¹¹ Catí' ni' naca' bi'ida', bë'a didza' ca bi'ida', len glequi icja' ca bi'ida', len gza' ladxa'a ca bi'ida'. Catí' gxzona' buca'na' le naqui qui bí'ida'hua'. ¹² Na'a le rlé'iru' nacz ca le rlé'iru' cati' ruyú cuinru' tu lu guia dxildau'. Cutu rlé'iru' gdu ca nac. Dza ni'r glé'iru' gdu ca nac yúgu'të. Na'a núnbë'a lati'z. Dza ni'r gúnbe'a yúgu'të ca na' Dioscz nunbë'ë neda!. ¹³ Na'a, nacua'tecz yöl-la' rejlé' queëru' Dios, len yöl-la' run löz queëru' Dios, len yöl-la' nadxi'i queëru' lza'ru'. Nacuá' yonn ni, san le nac blau nac yöl-la' nadxi'i.

14

Yöl-la' huac runnë' queëru' Dios Bö' La'y

¹ Gul-gún bayúdx gdxix'ili' lza'li' len gul-güí' ládzi'li' si'li' ca' yugu' yöl-la' huac runnë' queëru' Dios Bö' La'y, len le nac blau, yöl-la' huac güi'li' didza' uláz queë' Dios. ² Nu rui' didza' yubl cunazëd, clég bunách rui'len didza' nu na'. Dios rui'len didza' nu na', le nutu nu zoa rejni'i didza' rui' nu na'. Dios Bö' La'y ru'ë nu na' latj rui' didza' ca nacgac le nagachi' queë' Dios. ³ Nu na' rui' didza' uláz queë' Dios, rui'len bunách didza' quië gacr gdu ca ta'yejlé' Cristo. Rutíp ládzi'quë'

len ruhuí' zxön lequë'. ⁴ Nu na' rui' didza' yubl cunazéd run tsutsu la' cuinz, san nu rui' didza' uláz queë' Dios run tsutsu yúgu'té bunách queë' Cristo.

⁵ Rac ladxa'a güi'lli' didza' yubl cunazëdli' yúgu'téli', san le nac blau, rë'nda' güi'lli' didza' uláz queë' Dios. Ruzi'r-ru' xbey nu rui' didza' uláz queë' Dios ca ruzi'ru' xbey nu rui' didza' yubl cunazéd, chqui' cuzóa nu udöd didza' yubl na' cunazéd, quië lac tsutsu bunách queë' Cristo. ⁶ Qui lë ni na', böchi'lza'adau', cati' guida' ga zoali', chqui' güí'lena' lbi'ili' didza' yubl cunazëda', cutu bi uzi'lli' xbey. Uzi'lli' xbey tuz didza' na' güí'lena' lbi'ili' le nului'inë' neda' Dios, o didza' uzejni'i rë'u, o didza' gu'a uláz queë' Dios, o le nac zxba queë'.

⁷ Lëzca' cni rac qui le ta'gú'u bö, yugu' le cunabangac, ca nac gui rucödxru', o ca nac guitarra, chqui' cutu tul-l ca ral-la' lun, ¿nacxcz gúnbe'ru' bizzal le tul-l na', lë na' rul-l gui na' o guitarra na'? ⁸ Chqui' cutu cödx ca ral-la' gun trompeta na' ulídz rë'u lu gdil-l, ¿nuzxa caz upá' cuini tseaj lu gdil-l na'? ⁹ Lëzca' cni rac queëli'. Chqui' len lúdxil'i güi'lli' didza' le cutác bunách, cutu ca' la'yejni'i didza' güi'lli'. Cni gac, daduz güi'lli' didza'. ¹⁰ Le nactë yödzlyú ni nacuá' zian didza' yubl tui' zian cö' bunách gza'a, ati' nacuá' bunách ta'yejni'i tu tu didza' na'. ¹¹ Na'a, chqui' cutu réjni'da' didza' ru'ë bönni', gaca' ca bönni' gza'a lahuë' bönni' na' ru'ë didza', ati' bönni' na' ru'ë didza' gaqué' ca' lahua' neda' ca bönni' gza'a. ¹² Lëzca' cni nac queëli'. Rui'tsca ládxil'i si'lli' yugu' le runné' queëru' Dios Bö' La'y. Qui lë ni na', gul-güí' ládxil'i si'lli' yugu' le

lun ga lacr tsutsu bunách queë' Cristo.

¹³ Qui lë ni na' ca', nu rui' didza' yubl cu-nazëd ral-la' ulídz Dios gnabi Lë' gunnë' qui yöl-la' huac quixjö' le rë'ni gna didza' na' rui' nu na'. ¹⁴ Cati' rulidza'-në' Dios, chqui' ru'a didza' yubl cunazëda', lu bö' naccza' rulidza'-në' Dios, san le cutu réjni'da' didza' ru'a, lu yöl-la' rejni'i quia' cutu ruzi'a xbey didza' na' ru'a. ¹⁵ ¿Nacxcz ral-la' guna' chqui'nu'? Ulidza'-në' Dios lu bö' naccza', lenca' lu yöl-la' rejni'i quia' ulidza'-në' Dios. Gul-la' yöl-la' ba lu bö' naccza' lenca' lu yöl-la' rejni'i quia' gul-la' yöl-la' ba. ¹⁶ Chqui' tuz lu bö' nacczu' rulídz la'yu'-në' Dios, ati' zoa ni' nu ryöniz, san chqui' cutu rejni'i didza' ru'u, ¿nacxcz gac gna: "Ca' gac", ni'a qui didza' ru'u, rë'u-në' Dios: "Xclenu"?" ¹⁷ Nazx ca' dxí'adau' ru'u didza', rë'u-në' Dios: "Xclenu!." Chqui' cutu rejni'i didza' ru'u, cutu bi uzi' xbey nu na' ryöni. ¹⁸ Rëpa'-në' Dios: Xclenu', le rui'ra' didza' yubl cunazëda' ca yúgu'téli'. ¹⁹ Laugac bunách queë' Dios guë'ntérda' gu'a gayu'z didza' le gac la'yeyni'i bunách ca zian gayuá' didza' yubl cunazëda' ati' nutu nu gac tsejní'i. Gac usëdda' yezica' bunách tuz chqui' la'yeyni'i didza' gu'a.

²⁰ Böchi' lza'adau', cutu gacli' ca bi'idau' ca nac le rza' ládxil'i'. Gul-gác ca bi'idau' cui gunli' le cunác, san gul-gác bönni' chnacgac ca nac le rza' ládxil'i'. ²¹ Nayúj lu guich la'y, rna: "Len didza' yubl len lu rú'agac bunách gza'a güí'lena' bunách ni didza'. Zal-la' guna' cni, cutu luzë naggac xtidza'a." Cni rnë' Xanru'. ²² Cni nac, Dios ru'ë rë'u latj rui'ru' didza' yubl cunazëdru' quië gac tu le nac bë' laugac bunách cuta'yelë' len clëg laugac

nup ta'yejlë' Cristo. Ru'ë rë'u latj rui'ru' didza' uláz queë' Lë' le luzí' xbey nup ta'yejlë' Cristo len clëg bunách na' cuta'yejlë'. ²³ Qui lë ni na', cati' udubli' tsazxön, yúgu'tëli' na' náquili' queë' Cristo, chqui' güi'li' didza' yubl cunazëdli' yúgu'tëli', ati' tsazgac nup nazëdgac lati'z o nup cuta'yejlë' Cristo, ¿naru' cu la'ná: "Nachixi icjli"?" ²⁴ Na'a, chqui' yúgu'tëli' güi'li' didza' uláz queë' Dios, ati' tsaz nu curejlë' Cristo o nu nazëd lati'z, gáquibe'i nu na' nabaga' zxguia' ati' Dios cuequi xbeynë' lë'. Cni gáquibe'i nu na', le yöni didza' güi'li' yúgu'tëli'. ²⁵ Gáquibe'i ca nac le rza' ladxi' nu na', lë na' bgachi', ati' uzechu zxib nu na' len tsej ladxi' Dios, gna: "Le nactë Dios zóalenë' lbi'ili!."

Ca ral-la' gunru' ga rudubru' queë' Cristo

²⁶ Qui lë ni na', böchi' lza'adau', cati' rudubli' queë' Cristo, rul-lë' tu salmo tuë' bönni' dzaguë' lbi'ili', ati' rusëdnë' tu zxba yetúë', ati' rguíxjöi'në' lbi'ili' tu le bului'inë' lë' Dios yetúë', ati' ru'ë didza' yubl cunazëdë' yetúë', ati' rudödë' didza' yubl na' cunazëdë' yetúë'. Yúgu'të le gunli' ral-la' gac le luzí' xbey nup tu'dúb queë' Cristo. ²⁷ Cati' nacuá' ni' nup tui' didza' yubl cunazëdgac, cutu ral-la' güi'li' didza' cni zianr ca chop tsonnzli'. Huac gu'ë didza' tuzë' bönni' na', ati' töd na' huac gu'ë didza' yetúë', san run bayúdx soa nu udöd didza' yubl na' cunazëdli'. ²⁸ Chqui' nutu nu zoa nu gac udöd didza' yubl na' cunazëdli', ral-la' soa dxiz ga na' nudubli' nu na' rui' didza' yubl cunazëd, ati' huac güí'lenë' Dios didza' na' lu icj ládxi'dau'huë'. ²⁹ Lëzca' cni, bönni' tu'ë didza' uláz queë' Dios ral-la' lu'ë didza' chop tsonnzë', ati' yezíca'rë'

bönni' na' tu'ë didza' uláz queë' Dios ral-la' la'bequi xbeynë' didza' ru'ë bönni' na'. ³⁰ Chqui' Dios ului'inë' tu bönni' rö'lë ni' le rë'ni gna xtidzë'ë, ral-la' soa dxiz nu na' rui' didza'. ³¹ Yúgu'tëli' huac güi'li' didza' uláz queë' Dios tu tuli' quië gzëdli' yúgu'tëli' len gdip láxli'i ca' yúgu'tëli'. ³² Bönni' tu'ë didza' uláz queë' Dios huac la'ná be'i cuinqué', la'cu'ë dxiz. ³³ Clég Dios nu run ga runru' rusbó, le rë'nnë' Lë' gacru' ba'a ladxi', ca na' runë' ga nacuá' yúgu'të cö' bunách queë' Cristo.

³⁴ Ral-la' la'cua'nu dxiz ngul queëli' ga na' rudubli'. Cutu dë lu na'cnu lui'nu didza' ni'. Ral-la' la'cua'nu nöxj ca na' rna bë' zxba queë' Dios. ³⁵ Chqui' të'ninu la'yéjni'nu lati', ral-la' la'nábinu bönni' qui queëcnu cati' ni' nacu'ë lidxqué'. Cutu ral-la' lui'nu didza' ngul ga na' tu'dubë' queë' Dios.

³⁶ ¿Naru' ráquitsali' bunödzjë' xtidzë'ë Dios lu rú'ali' lbi'izli'? ¿Naru' ráquitsali' bdxin queëzli' xtidzë'ë Dios? ³⁷ Chqui' nutsë'ë ladji' bönni' ráquinë' ru'ë didza' uláz queë' Dios, o ráquinë' zóalenë' lë' Dios Bö' La'y, bönni' ni ral-la' si' lu në'ë nac zxba queë' Xanru' le ruzuja' queëli' lu guich ni. ³⁸ Na'a, chqui' cutu rui' ladxe'ë didza' ni, cutu güi' láxli'-në' bönni' na'.

³⁹ Qui lë ni na', böchi' lza'adau', gul-güí' láxli'i güi'li' didza' uláz queë' Dios, len cutu gna bé'ili' nu rui' didza' yubl cunazéd. ⁴⁰ Yúgu'të ral-la' gunru' ca sa'yéaj, len ca rajlöz yöl-la' ba'a ladxi'.

15

Bubanë' Cristo lu yöl-la' gut

¹ Na'a, böchi' lza'adau', rguíxjöi'da' lbi'ili' ca nac didza' dxi'a na' bena' lban qui ga zoali', lë na' gzxi' lu na'li' len run ga nacr gdu ca réjlë'li' Cristo. ² Ni'a qui didza' ni ulali', chqui' gunli' ca rna didza' dxi'a na' bena' lban qui ga zoali', chqui' le nactë gyéjlë'li' Cristo.

³ Ga gzu lau budöda' lu na'li' le budödë' Dios lu na'a neda'. Cni rna: "Gutië' Cristo uláz queëru' le nabágaru' dul-la!". Ca nac lë ni nayúj lu guich la'y, ben bayúdx benë'. ⁴ Rna cal: "Bgachë'è yeruba, len cati' bza'a tsonn dza, bubanë' lu yöl-la' gut", ca na' nayúj ca' lu guich la'y, ben bayúdx guc queë'. ⁵ Gdöd ni' buluí' lahuë' Cristo, blé'inë' Lë' Pedro, len gdöd ni', gulalé'inë' Lë' idxínnutë' gbaz queë'. ⁶ Ni'r buluí' lahuë' lauquë' zianr ca gayu' gayu'è böchi' lza'ru' ta'yejlë'è Cristo, cati' ni' nudubquë' tsazxön. Yelati'z cuguluuhöatë' böchi'ru' ni nacu'è nabanquë' na'a, zal-la' la'quë' chnatquë'. ⁷ Ni'r blé'inë' Lë' Jacobo, len gdöd ni' buluí' lahuë' lauquë' yúgu'të bönni' gbaz queë'.

⁸ Ga yajseytë buluí' lahuë' ca' lahua' neda'. Ca guc lë ni, naca' ca bi'idau' guljbi' cati' chgdöd dza ral-la' galjbi'. ⁹ Cni nac, le nacra' neda' cuidi'z ca yúgu'të bönni' gbaz queë', len cutu naca' neda' lsaca' si' la' gbaz queë', le gdxia ladxa'a bunách queë' Dios. ¹⁰ Na'a, le buzá' ladxë'è quia' Dios naca' le naca' na'a, len clëg daduz buzá' ladxë'è quia'. Béntëra' xchinë' ca yezíca'rë' gbaz queë', zal-la' clëg racz quia' bena' dxin na'. Dioscz, lu yöl-la' ruzá' ladxi' queë', bugunë' neda' dxin. ¹¹ Na'a, chqui' bena' lban neda' o chqui' glunë' lban yela'quë' bönni', lë ni le runtu' lban qui len le gyéjlë'li' lbi'ili'.

Ubanru' lu yöl-la' gut

¹² Runtu' lban queë' Cristo ca na' bubanë' lu yöl-la' gut. Chqui' cni nac, ¿nacxcz nac, rnali' la'li': "Cutu lubán nup chnatgac"? ¹³ La'naru' cu lubán nup chnatgac, cutu bubanë' Cristo, ¹⁴ len la'naru' cu bubanë' Cristo, daduz nac le bentu' lban qui, len daduz nac yöl-la' rejlé' queëli' Lë'. ¹⁵ Yetú ca', la'naru' cu bubanë' Cristo, rzi' yë'tu' cati' runtu' lna' lau queë' Dios, rnatu' buspanë' Cristo, ati' la'naru' cu uspanë' nup chnatgac, Dios cutu buspanë' Cristo. ¹⁶ La'naru' cu lubán nup chnatgac, cutu bubanë' Cristo, ¹⁷ len la'naru' cu bubanë' Cristo, daduz nac yöl-la' rejlé' queëli' Lë', ati' naga'ngac dul-la' nabága'li'. ¹⁸ Lëzca' cni, nup na' chnatgac len gulayejlë' Cristo, tsaz glat chqui' cutu bubanë' Lë'. ¹⁹ Chqui' tuz tsal ni zoaru' nabanru' huac uzi'ru' xbë' Cristo, nacr-ru' bayechi' ca yúgu'të bunách.

²⁰ Na'a, le nactë bubanë' Cristo lu yöl-la' gut, len naquë' nu gzu lau bubán tsaz ladj yúgu'të nup lubán tsaz lu yöl-la' gut. ²¹ Ca na' gyu'u yöl-la' gut ni'a qui le benë' tuë' bönni', lëzca' cni, ni'a qui le benë' yetúë' bönni' gyu'u yöl-la' rubán quegac nup chnatgac. ²² Ca na' tat yúgu'të bunách le náljlengac Adán, lëzca' cni lubán yúgu'të nup na' náljlengac Cristo. ²³ Tu tuë' ubanë' ca ral-la' gac. Zi'al bubanë' Cristo, ati' töd ni lubán nup náquigac queë' Cristo cati' huödë'. ²⁴ Ni'r gdxin dza udx cati' ugúë' Cristo gdutë le dë lu në'i len gdutë yöl-la' uná bë' len gdutë yöl-la' huac qui tu' xöhui', ati' udödë' lu në'ë Dios Xuz le rna bé'inë' Lë'. ²⁵ Run bayúdx gna bë'ë Cristo ga gdxintë dza chbenë' Dios ga

luzechu zxibgac lahuë' Lë' yúgu'të nup ta'dá'baga' Lë'. ²⁶ Le rdá'baga' Lë' le usnitië' ga udx nac yöl-la' gut. ²⁷ Dios chnudödë' yúgu'të lu në'ë Zxi'në' quië gna bé'inë' lei. Nayúj lu guich la'y, rna: "Budödë' yúgu'të lu në'ë quië gna bé'inë' lei." Na'a, nac bë' cutu budöd cuinë' lu në'ë Zxi'në', le nacczë' Lë' Nu rudöd lu në'ë Zxi'në' yúgu'të. ²⁸ Cati' gdxin dza ni' chnudödë' Dios lu në'ë Cristo yúgu'të quië gna bé'inë' lei, ni'r Lëczë' Zxi'në' udöd cuinë' lu në'ë Dios, Nu na' budöd lu në'ë Zxi'në' yúgu'të, ati' ga udx, Dios gna bé'inë' tsaz yúgu'të.

²⁹ La'li' rdil-li' nis uláz quegac nup chnatgac. Chqui' ráquili' cutu lubán nup na' chnatgac, ¿bizx quië rdil-li' nis uláz quegac nup chnatgac?

³⁰ Zoa banádx queëtu' gattu' yúgu'të dza. ¿Bizz quië rui'tu' latj gac cni chqui' cutu ubanru' lu yöl-la' gut? ³¹ Yúgu'të dza zoa banádx gatia'. Rguíxjöi'da' lbi'ili' lë ni, böchi' lza'adau', le rdzag ladxa'a le bena'. Bena' ga réjë'lì' Xanru' Jesucristo. ³² Chqui' le gu'nzda' gdíl-lena' böa' guixi' snia' lu yödz Éfeso, ¿bizxa caz uzi'a xbey? Chqui' cutu lubán nup chnatgac, ral-la' gunru' ca ta'ná bunách: "Gui'j gáguru' le huatru' cxö huidzj."

³³ Cutu güi'li' latj nu si' ye'i lbi'ili'. Chqui' si' lu na'li' lati'z le cutu nacz, gdúteli' huöaclí' chul nit. ³⁴ Gul-bí'i ládxí'li' len cutu gunli' dul-la' le cunúnbe'lì'-në' Dios la'li' lbi'ili'. Rnia' cni quië guna' ga utuillí'.

Ca lac nup lubán lu yöl-la' gut

³⁵ Nazx ca' zoa nu gna: "¿Nacx lubán nup chnatgac? ¿Nacx gac gdu ca nayá' nabinqué' cati' ludxinë'?" ³⁶ Li', bönni' cunözi. Lë na' razu' luyú cutu

glen chqui' cutu nit. ³⁷ Lë na' razu' luyú nac tu xseydau'z, nazx ca' qui zxoa' xtil o qui yetú guixi' cuandau'. Lë na' razu' cutu nac guixi' cuandau' na' ral-la' glen. ³⁸ Dios runë' ga gac guixi' cuandau' ca nunczé' qui. Ca nac tu tu xseydau' na' runë' ga gac guixi' cuandau' qui. ³⁹ Lëzca' cni, cutu nac tuz ca nac bëla' qui queëcba' yúgu'tëba' böa' guixi'. Zoa tu bëla' quegac bunách len yetú ca nac bëla' quecba' böa' guixi'. Yetú ca nac bëla' quecba' bguinn len yetú ca nac bëla' quecba' bö. ⁴⁰ Lëzca' cni nadzá' gdu ca nayá' nabingac nup nacuá' yehua' yubá ca nac gdu ca nayá' nabingac nup nacuá' luyú ni. Zoa tu yöl-la' lach quegac nup nacuá' yehua' yubá, len yetú ca nac yöl-la' lach quegac nup nacuá' luyú ni. ⁴¹ Zoa tu yöl-la' lach qui gbidz, len yetú qui beo', len yetú quegac bölj luzxbá. Yöl-la' lach qui tu bölj luzxbá nadzá' ca nac yöl-la' lach qui yetú bölj luzxbá. ⁴² Lëzca' cni gac cati' lubán nup chnatgac. Cati' rgachi' yeru ba nac tu bëla' nit. Cati' ubán, ni'r gac tu le soa tsaz. ⁴³ Cati' rgachi' yeru ba nac tu bëla' ca'z len le nacuidi'. Cati' ubán, ni'r gac tu le lach len le nal. ⁴⁴ Cati' rgachi' yeru ba nac tu bëla' qui yödzlyú ni. Cati' ubán, ni'r gac tu le soa tsaz yehua' yubá. Zoa tu bëla' qui yödzlyú ni, len yetú ca gac le gdzag bö' nacczru'.

⁴⁵ Nayúj lu guich la'y le rna: “Bönni' na' gzu lahuë' zoë' luyú ni, lë' Adán, Dios benë' lë' bönni' ban”, san Bönni' gyazië' xlatjë' Adán, Lë' Cristo, Dios benë' ga naquë' Bö' nabániru'. ⁴⁶ Cutu bdxin zi'al lë na' nac Bö'. Bdxin zi'al lë na' nac qui yöl-la' bunáchz queëru', ati' ni'r bdxin lë na' nac Bö'. ⁴⁷ Bönni' ni' gzoë' zi'al, gúquinë' yu. Bönni' na'

zoë' burópl, Nu na' nac Xanru', brujë' yehua' yubá.
48 Nup nacuá' luyú ni nacgac ca guquë' bönni' na' gúquiné' yu, ati' nup ral-la' tsajcuá' yehua' yubá lac ca nac Nu na' bruj yehua' yubá. **49** Ca na' na'a dë queëru' tu bëla' le nac ca guc bëla' queë' bönni' na' gúquiné' yu, lëzca' ral-la' huöáquiru' ca náquiné' Nu na' bruj yehua' yubá.

50 Cni rë'ni gna lë ni rëpa' lbi'ili', böchi' lza'adau', rnia': Le náquini bëla' len rön cutu ca' tsaz ga ni' rna bë'ë Dios, len lëzca' cni, lë na' nit cutu gdel-li' lë na' zoa tsaz. **51** Gul-yutsca', rëpa' lbi'ili' tu le bgachi': Cutu gatru' yúgu'tëru', san Dios utsé'ë ca nacru' yúgu'tëru'. **52** Tu tsalz gac, tsca nac tu le rutáz yöj lauru', cati' cödx trompeta le rajseytë. Cödx trompeta na', ati' lubán nup chnatgac, láquini tu le soa tsaz, ati' Dios utsé'ë le náquiniru' yúgu'tëru'. **53** Lë na' nacru' le rnit ral-la' huöac le soa tsaz, ati' le náquiniru', lë na' ral-la' gat, huöac tu le gatga gat. **54** Cati' lë na' rnit chnuhuöác le soa tsaz, lenca' lë na' ral-la' gat chnuhuöác le gatga gat, ni'r utság lë na' nayúj lu guich la'y, rna:

Nadúa tsaz yöl-la' gut.

Chbdél-li'në' Cristo.

55 Cutur gna be'i rë'u yöl-la' gut.

Cutur bi gac gun queëru' yöl-la' gut.

56 Huac bi gun queëru' yöl-la' gut le nabága'ru' dul-la', ati' nabága'ru' dul-la' le rdá'baga'ru' zxba queë' Dios. **57** Xclenë' Dios. Lëczë' runë' ga nularu' lu yöl-la' gut ni'a qui le benë' Xanru' Jesucristo.

58 Qui lë ni na', böchi' lza'adau', gul-zóa tsutsu. Gul-gác gdu ládxílli', gúnteczli' xchinë' Xanru' le nöziczli' cutu runli' daduz xchinë' Xanru'.

16

*Tu'nödzj quequë' böchi'gac ta'yadzjnë' bunäch
Corinto*

¹ Na'a, ca nac qui dumí na' unödzjli' le gaclen böchi'ru' ta'yejlë'ë Cristo nacu'ë Jerusalén, gul-gún na'a ca na' gna bé'ida' yugu' cö' bunäch queë' Cristo, nacuá' luyú Galacia. ² Yugu' dza domingo, tu tuli' ral-la' cu'li' quizi lati' dumí, tsca na' Dios runnë' queëli'. Gul-gún chi'i lei, cui gun bayúdx bi utubli' cati' gdxina' ga zoali'. ³ Cati' ni' gdxina' ga zoali', gsöla'a Jerusalén nup na' ucua'li' lbi'ili'. Uzuja' lu guich le gun ga lac bë'quë', ati' lu'ë dumí na' unödzjli'. ⁴ Chqui' ral-la' tsija' ca' neda', tsjáclenë' neda'.

Le rë'nnë' gunë' Pablo

⁵ Guida' ga zoali' cati' udx töda' yugu' yödz luyú Macedonia, le run bayúdx töda' yugu' yödz na'.

⁶ Ráquida' ugá'nlena' lbi'ili' tu chi'i o nazx ca' uga'na' ni' yugu' beo' ziag. Ni'r huac gáclenli' neda', ugu'li' neda' nöz gáti'tëz ga ral-la' tsija'.

⁷ Cati' guida' duyúa' lbi'ili' cutu rë'nda' tödza' ni'. Runa' löz sóalena' lbi'ili' xtsey, chqui' gunnë' neda' latj Xanru'. ⁸ Uga'na' ni lu yödz Éfeso ga gdxinr dza Pentecostés ⁹ le dë latj ni guna' tu dxin zxön queë' Xanru', zal-la' zian nup ta'dá'baga' neda'.

¹⁰ Chqui' gdxinbi' ga zoali' bi'i Timoteo, gul-güí' ládxil'i'-bi', cui ubi ugui'ibi' tsal ni' sóalenbi' lbi'ili', le runbi' xchinë' Xanru' ca na' runa' xchinë' neda'. ¹¹ Qui lë ni na', nutu nu ral-la' uzóa lëbi' tsla'l. Gul-gaclen-bi', ugu'li'-bi' nöz gdu tsáhui'dau', quië udxinbi' ga ni zoa' neda', le rböza'-bi' lëbi' lenca' böchi'ru' túnlenë'-bi' tsazzón dxin.

12 Ca nac queë' böchi'ru' Apolos, szxöni gúta'yua' lahuë' tsijë' tsajyúë' lbi'ili' tsazxön len yugu' böchi'ru'. Cutu rë'nnë' tsijë' na'a. Guidë' cati' sáqui'në'.

Didza' ru'ë Pablo ga ruúdx

13 Gul-spán ládxílli' len gul-gác tsutsu ca réjle'li'-në' Cristo. Gul-gác rugu ladxi' len gul-típ ládxílli'. **14** Len yöl-la' nadxí'i gul-gún bíti'tëz bi gunli'.

15 Na'a, böchi' lza'adau', chnöziczli' ca nac queë' Estéfanas lenca' quegac dí'a dza queë'. Nacgac nup gulazú laugac ta'yejlë' Cristo ladji bunách nacuá' luyú Acaya. Guludöd cuinqué' bönni' ni quië lunë' xchingac bunách queë' Dios. **16** Ráta'yua' lauli', böchi' lza'adau', gunli' ba la'n nup nacgac ca böchi'ru' na', lenca' ca nacgac nup tunlen lequë' tsazxön dxin len taclen lequë'. **17** Rudzijda' le guladxinë' ga zoa' Estéfanas, len Fortunato, len Acaico, le gláclenë' neda' uláz queëli'. **18** Guluhuí' zxönë' neda' ca na' guluhuí' zxönë' ca' lbi'ili'. Gul-gún ba la'n bunách cni.

19 Tu'gáp Dios lbi'ili' yugu' cö' bunách queë' Dios luyú Asia ni. Tu'gapë' Dios lbi'ili' Aquilo len Priscila lenca' nup tu'dúb queë' Dios ga nac lu yu'u lidxquë'. **20** Tu'gapë' Dios lbi'ili' yúgu'të böchi'ru' ni. Gul-gáp Dios tuli' yetuli', unída'li' lza'li'.

21 Neda', Pablo, na' cuincza' ruzuja' lu guich lë ni, rnia': Rugapa' Dios lbi'ili'.

22 Nu cunadxí'i Xanru' Jesucristo, chnabía dö' nu na'.

Gda Xanru'.

²³ Rnabda'-në' Xanru' Jesucristo uzá' ladxë'ë queëli'. ²⁴ Nadxi'ida' yúgu'tëli' le nacru' tuz len Xanru' Jesucristo. Ca' gac.

**Didza' cub rucá'n tsahui'
New Testament in Zapotec, Southern Rincon
(MX:zsr:Zapotec, Southern Rincon)**

copyright © 1992 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Zapotec, Southern Rincon

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Zapoteco, Rincón Sur [zsr], Mexico

Copyright Information

© 1992, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Zapotec, Southern Rincon

© 1992, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
7feac3cb-fa00-54f1-b2be-b4d6aa29755b